

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
23 Decembre st. v.
4 Ianuarie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 52.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 75 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Daruri ce lipsesc.

Be nu poți să iubesci in mine
Frumsețea, acest scump odor,
Ce, fărmeându-ne simțirea
Ne 'naltă in estaz gândirea
Spre Dumneșeul creator,
Dar, ce natura 'n ura sea
N'a vrut și mie să mi-l dea;

Și de nu poți iubi in mine
Nici spiritul ce 'n sbor sublim,
Sufletul tainic ni-l răpesc
De pe pământ, și-l rătăcesc
Prin lumi ce 'n vise le 'ntâlnim,
Dar, ce natura 'n ura sea
N'a vrut și mie să mi-l dea:

Poți însă să iubesci in mine
Amorul, darul cel mai sfânt,
Care te face 'ntr'o clipire
Să guști un vec de fericire,
Uitând de cer și de pământ,
Dar, ce natura 'n ura sea
Vai! n'a vrut ca să nu mi-l dea!

Iuliu I. Roșca.

Un vis.

— Schiță. —

Eră o ți frumoasă de toamnă. Sorele cu atata dulcețea surideau lumii întregi, ca și in zilele prime ale lui mai.

Plecai in grădină ca să petrecsupt cerul liber timpul scurt ce ne mai desparte de erna grea. Să-mi delectez sufletul in frumsețea tristă a toamnei. Căci cine știe? nu e ați ultima ți frumoasă in acesta toamnă? Oře sorele cu surisu-i dulce nu își ie adio dela noi pe timp îndelungat? Cine știe?!

Me aședai pe sofa de erbă care nainte cu vr'o lună încă eră atât de vie, și acum eră veștedă, uscată de resuflul toamnei.

Nu știu pentru ce simțesc așa multă simpatie pentru toamnă? De și privindu-o și vedând tristețea-i pro-

fundă, me rupe o milă nespusă! Dără pentru că și inima mea sēmēnă ei?!

In giurul meu väd sburând frunđe îngälbente... floricelele cari astă vēră erau atât de gingașe și me salutau totdeuna cu odorul lor dulce, ați sânt triste, veștedite... De odată cu voi infloriau și in inima mea florile speranței și-a iubirii dulci... dar acum și ele sânt triste, veștede, chiar ca și voi...

Dar pentru ce plângeți, sērmame floricele? pentru ce sunteți triste? dați-mi și lacrămile voștre mie, ca să plâng in veci durerea mea nemărginită, căci florile inimii mele au veștedit pentru totdeuna...

Măngăiați-ve, scumpe soriore, căci după erna grea va sosi pentru voi ērăși primăvera binecuvēntată!

Dar cine me conturbă in liniscea-mi adăncă? Pe frunțele uscate se aud niște pași ușori, prin crengile nscate ale arborilor, zăresc un june apropiându-se pe cărare.

Un june nalt, subțire, cu față palidă, cu doji ochi visători, cu suris fărmecător pe buze. Buclele-i brunete de mētasă sânt aurite de rațele sōrelui. Il recunosc, este el! Nu am putere să me aredic, să fac un pas, să grăbesc spre a-l intimpină; să-i dic cu bucurie: „bine ai venit!” Ci șed ca impetrită, ținind privirea-mi tristă spre fața lui bine cunoscută, par că i-aș dice: „Pentru ce ai venit? După atata timp ce mai ai cu mine?” El me înțelege. Se apropie incet de mine, apoi imi prinde mâna rece și stringēnd-o ferbinte, imi dice: „Eu sânt, dulcea mea Florico; nu me mai cunosc? Eu sânt, Sabinul teu!”

Tot me uit la el, par că nu l-aș înțelege. El după o scurtă paușă urmēză: „Dar nu ai nici un cuvēnt pentru mine? Nu te bucuri de sosirea mea? Am lup-tat ani întregi cu sōrtea și cu dorul după tine, să-mi câștig poziție in lume, să nu mai fie nici o pedecă in-tre noi; și ętă, când am delăturat tōte, și vin să-ți ofer mâna și inima cu amorul seu ferbinte, când vin să-ți dic: „Florico, dulcea mea mirēsă, am venit să depun in mânil tale fericirea și viața mea!” — tu me primesci rece, fără un cuvēnt de încurajare! Florico, dar asta e respłata suferințelor mele?”

Și eu tot stau amorțită. Aușind vocea lui dulce, inima-mi nu vibreză, de și nu sânt in stare a-mi luă ochii de pe fața lui. Stau rece și nu sânt capabilă să simt nimica: iubire seu compătımire.

— Florico, nu me scōte din fire, — continuă el cu o voce desperată, — respunde-mi măcar un cuvēnt!

Stringēndu-mi tōte puterile sufletesci, scōțēnd un suspin adănc, cu o voce sfășietōre incepui: „Ani lungi au trecut la mijloc, de când m'ai părăsit, Sabine; tōtă lumea imi spunea, că m'ai uitat. Mult timp nu voiam

să cred, căci scii tu bine cu câtă credință, cu câtă căldură te-am iubit. Dar in cele din urmă tăcerea ta adâncă m'a convins, că lumea are dreptate. Grozave chinuri suferiam pe atunci, dar timpul e bun și sigur medic; incetul cu incetul a vindecat și rana grea a inimei mele; m'am împăcat cu sôrtea și mi-am plecat fruntea cu resignație. Dar unde odată se află o inimă iubitoare, acolo ađi este recelă. Iubirea mea ferbinte s'a schimbat in o indiferență! Mergi dar in lume, Sabine; fii fericit, căci in sinul meu se află numai un mormânt, mormântul fericirii mele. Te rog mergi dară, căci nu te mai pot iubi! Lasă-me să trăiesc in liniște ăilele puține ce le mai am!

Sabin se proșterne in genunchi și lacrimând imi dice: „Florico, aibi milă de mine, nu me trimite! Decă nu voiesci să vii cu mine a trăi in fericire, lasă-me să mor lângă tine!

El își inclină capul și simțesc că lacrămile-i cad pe mâinile mele. Dar pentru ce sânt aceste lacrimi atât de reci?!

Ah! ce mi se întemplă? Inima-mi incepe a se mișcă incet și apoi a palpită tot cu mai mare foc; internul meu reinvie; desperarea lui Sabin imi redă căldura inimei, simțesc că-l compățimesc și pe acēsta cale mi se deschide inima să-l primescă ērăși in iubirea sa eternă.

Me aplec și-i aredic capul frumos, neteđindu-i fața și ștergēnd lacrămile din ochii sei blāndi. Fără conștiință mi se apropie buzele-mi ferbinți de fruntea lui maestosă și-i dau o sărutare, resplată pentru iubirea sa sinceră.

De odată un fior rece imi cutremură tot corpul, mirată privesc in giurul meu.

Un vânt rece scutură crengile uscate, rupēnd fără miță floricelele sērmane. Nori negri acopere tot orizontul, ploua bate in picături mari; mâinile-mi sânt umede de lacrămile reci ale cerului, ēr privirile-mi duiōse inședar caută pe Sabinul meu iubit!

O voce tainică imi șoptesce: „L'ai perdut spre veci!“

Infiorată me arēdic, grăbindu-mi pașii spre locuință, și stringēnd mantēua cătră mine.

Doue lacrimi mari cad de pe gene pe fața-mi veșteđită; ēr buzele-mi palide murmură incet: „A fost numai un vis!“

Georgina M.

Cinna sēu Clementăa lui August.

— Tragedie in cinci acte, de Pierre Corneille. —

Actul al patrulea.

SCENA I.

August, Euforb, Polyclet, Gardieni.

August.

Nu pot crede, Euforb, tōte cāte tu mi le-ai narat.

Euforb.

Dōmne, povestirea ēnsăși pare de inspăimēntat; Nici nu s'ar putē pricepe lesne-o astfel de furōre — Și gāndind la ea te face ca să tremuri de horōre.

August.

Cum! mai scumpii mei prietini! cum! Cinna! ce fel! Maxim!

Ei, amēndoi, ei pe care vecinic am cătat să-i stim! Cāror le-am deschis inima-mi, ei, aceia pentru care Pregățisem funcțiunea cea mai nobilă, mai mare! După ce le-am dat imperiul și puterea 'n mâna lor, Ca să meucidă-acuma și unul și altul vor!

Maxim și-a vēđut greșēla și de ea me 'nsciințēză, Semn că inima-i, lovită de cāință, se 'ndreptēză; Dar Cinna!

Euforb.

Cinna se luptă cu turbare 'n rēutāți, Nu mai bagă-acum in sēmă ale vōstre bunătați; El combate chiar și-acele sfortări ale celor-ālți, Pe care-o cāință drēptă le-a sădit in conjurați Și cu tōte-ale lor spaime cu regrete-amestecate, Se silesce să 'ntărăscă spiritele sdruncinate.

August.

Singur îi incurajēză și el singur îi seduce! O, cel mai fără de lege care l'ar putē produce Pământul! Trădare 'n sinul unei furii ne'nblāndițe! O, lovire simțitōre-a unei mâni așa iubite! Cinna, tu m'ai trădat dară! Polyclet îți dau de scire . . .

(Îi vorbesce la ureche.)

Polyclet.

Tōte ordinele vōstre le voi execută, Sire.

August.

Erast să se ducă 'ndată la Maxim ce se căesce Și să-i spună ca să vină căci ertare dobāndesce.

Euforb.

Dōmne, cāința-i fu mare pentru-a nu se pedepsi. De-abiă — plin de remușcare — din palat putē veni, Și-ai lui ochi perduți cu totul și privirea-i rātăcită, Vădiau inima-i și buza-i de suspine copleșită, El ură a sa viēță și complotul blāstēmat, M'a insciințat de tōte cāte eu vi le-am narat — Și poroncindu-mi la urmă să ve spun aceste tōte, Aduge: „Spune-i, Euforb, că-mi voi face eu dreptate. Că nu uit de fel aceea ce cu drept am merită.“ Apoi plin de remușcare in Tibru s'a aruncat. Apa repede și mare, nōptea fōrte 'ntunecōsă Au sustras sfirșitul unei viēți așa nenorocōsă.

August.

A fost pré lovit de-atātea remușcări și gānduri rele, S'a sustras, nenorocitul, dela bunurile mele; Nu e crima ce cāința să o ștergă n'ar putē: Dar, de-a vrut ca să renunțe dela grațierea mea, Mergeți de 'ngrigiți de resturi; regulați să se reție Acest om care ne spuse credincioșa-i mărturie.

SCENA II.

August (singur.)

Dumneđeule, cui trebui să-mi incredintez acele Griji posomorite-a viēții, tainele inimei mele? Reia-mi cerule puterea ce mi-o-ai incredințat, Decă, dānd supuși, prin asta-mi iai amicii ce mi-ai dat, Decă-a mai marilor sōrte o imparți cu-ășă mēsură, Incāt pentru binefaceri să n'atragă decāt ură — Și decă a ta rigōre inimele lor deschide Pentru-acei pe care ēnsu-ți îi inspiro de a-i ucide. Pentru ei nimic nu-i sigur, căci acela care pōte Să le facă tōte, trebui ca să se tēmă de tōte.

Regăsesc-te, nu plānge de destinu-ți inimic, Octav! Voiesci să te cruțe, când tu n'ai cruțat nimic Gāndesce la vāi de sānge ce-ai vērsat in ori-ce timp puri;

De cāte-ori inroșit-au ale Macedoniei cāmpuri! Cāt a vērsat bātălia lui Antoniu . . . și cāt ēr Alui Sext . . . și de Perusa intr'o vreme de amar, Amintesc-te . . . amintesc-te, după-un timp de-atāta jale,

Imaginea sāngerōsă a proscriptiilor tale . . . Pe când ai ajuns tu ēnsu-ți alor tēi cumplit calēu, Când ai ucis fără milă chiar pe epitropul teu — Și-apoi nedreptatea sōrtei indrāznesce-a acuză,

Când veți că-ai ței se 'narmeză pentru pedepsirea ta
Și prin esempul tău însuși conduși la a ta peire,
Violază-acele drepturi, căror nu le-ai dat păzire.
Trădarea lor e pră dréptă, ceriul o 'mputernicesce :
După cum ai câștigat-o, demnitatea-o părăsesce —
Și dă-ți infidelul sânge infidelității lor,
Rabdă nerecunoștința ca nerecunoșcător.

Dar cum a mea judecată me 'njosesce și me cêrtă !
Cinna, ce furie ôre me acuză și te iertă ?

Tu, a căruia trădare me silește a reține
O putere suverană ce-i pedepsă pentru mine,
Ce criminal me tratează, făcând ênsăși a mea crimă,
Ce 'nalță spre-a slăbi érași puterea-mi nelegitimă.

Și-acoperind atentatul cu un zel nerușinat,
Se opresce spre-a me perde fericirii istui Stat ?
Deci, pân' a-l uită puté-voiu să me las a fi constrins !

Tu ai viețui în pace după ce m'ai face 'nvins !
Nu, nu me tradez eu ênsu-mi de-aș cugetă la ertat :
Cel ce értă-așă de lesne, vré să fie ofensat ;
Să pedepsim asasinii și să proscrim complicitii.

Dar cum ! totdeuna sânge și totdeuna suplicii !

Tirania-mi ostenesce și nu pôte-a se opri ;
Vrênd a fi temut de dênșii, este a-i réșboinicî.
Roma pentru-a mea cădere are-o hidră roditóre :
Tându-i un cap, o mie în locul lui iau născare ;
Al conjurațiilor sânge, capetele résturnate
Imi fac dîilele mai grele, nu mai mult asigurate.

Octav, n'asteptă sfîrșitul unei lovituri fatale,
A unui Brut ; mori, sustrage-i gloria căderii tale ;

Mori, căci a trăi e-a face o zédarnică sfortăre,
Dacă-atăți ilustrî ómeni datoresc a ta perđare,
Dacă tineritul Romei se 'narmeză 'n contra ta,
Dacă-a hotărît chiar sórta firul vieții a-ți scurtă ;
Mori, căci e un réu pe care nu-l mai poți tãmădui ;
Mori, căci trebui tot a perde, séu că numai a muri.

Vieța este puțin lucru — și din vieță acest rest
Nu voi ca să ți-l cumperi cu un preț așă funest ;
Mori. Dar mori în strălucire cel puțin ; cătând a stinge
Lumina gloriei tale în al ingratalui sânge —

Și jertfindu-ți, murind, ție pe-acest laș, pe-acest perfid,
Mulțumind a sale doruri, pedepsesci un paricid ;
Fă un chin pentru el însuși din propria ta peire,
Făcându-l ca s'o privescă, făr' să aibă mulțumire.

Dar mai bine-a lui pedepsă, să ne bucurăm de ea,
Dacă Roma ne urêșce, triumfăm prin ura sa.

O Romani ! o réșbunare ! o putere absolută !
Luptă rigurosă-a unei inime nehotărîită
Care fuge tot-odată de tot ce-aș propune vrea !
Unui nefericit rege poronciți-i voi ceva.
Cărui să urmez de-acuma ? de care să me feresc,
Dați a vóstră hotărîre ca să mor séu să domnesc ! ?

SCENA III.

August, Livia.

August.

Dómnă, m'au trădat — și mâna care vré să-mi curme
Face-acuma sub desgusturi ca să-mi abată constanța.
Cinna, Cinna, trădătoriul . . .

Livia.

Euforb mi-a dat de scire,
Dómnă, și-am pălit de-o mie de-ori la-astă povestire ;
Insé ascultă-vei svatul unei femei rugătóre ?

August.

Vai ! de care svat mai este sufletu-mi capabil ôre ?

Livia.

Severitatea ta, Dómnă, fără să producă mult
A făcut până acuma infiorător tumult.
De-ale altora pedepse nimeni nu este timid :

Salvidien, prin cădere-i, rédicase pe Lepid,
Murena i-a luat locul, Cepion fu sucesor,
Insé vieța lor răpîită într'un chin ingrozitor,
Nu amestecase frica cu furia lui Egnas,
În al căruia loc Cinna e acel care-a remas —
Și din rangurile josnici inimile jôse 'ntre-alte,
Au vrut să se 'nobileze prin proiecte-așă de 'nalte.
După ce 'nsedar fusese pedepsiți de lașitate,
Încercă-asupra lui Cinna tot ce pôte-o bunătate,
O clemență ; fă-i pedepsă din a sa confuziune,
Caută ce-ar fi mai bine în acésta-ocasiune.
Pedepsindu-l se réscólă un oraș pornit spre réu,
Értarea sa mai măresce gloria numelui teu —
Și pe-acei pe care spaima și rigórea nu-i abate,
Îi vei câștigă de sigur mai curênd prin bunătate.

August.

Îi voi câștigă cu totul lăsând astă 'mpărăție
Contra cărei se conspiră, ce-mi atrage-a lor urgie.
Cunosc sfaturile care mi le dai, cunosc mai mult . . .
Nu me mai sfătui, Dómnă, nu mai pot să te consult.

Nu mai suspină dar, Romă, după libertatea ta,
Dacă eu te-am pus în lanțuri, tot eu te voi libera —
Și-ți voi da 'napoi ér Statul, după-ce l'am cucerit,
Decât l'am luat — mai mare și cu mult mai liniscit.
De me urêșci, me urêșce ca un leal inamic,
Dă me iubesci, me iubescé fără frică de nimic :
Din totul ce-avuse Sylla din putere și mărîre,
Ostenit ca el vreu numai linisce și fericire.

Livia.

Esemplu-i de multă vreme cată să te-ademenescă,
Dar păzesce ca contrarul contra ta să nu sbucnescă :
Astă mare fericire ce vieța-i conservă,
N'ar mai fi o fericire decât vecinic s'a 'ntemplă.

August.

Eh bine ! dacă e pré mult pentru-a mai nădăjdui,
Dau sângele meu acelui care să-l verse-ar voi.
După o lungă furtună trebui a găsi un port —
Și eu nu vêd decât doue : să fiu liniscit séu mort.

Livia.

Ce fel ! vrei să lași produsul unor munci îndelungate !

August.

Dar cum ! vrei s'astept efectul unor uri ne'ntemeiate !

Livia.

A te infuriă, Dómnă, la acésta-estremitate,
E mai mult o disperare decât generositate.

August.

A iertă și a conduce pe-un nevrednic de iubire,
În loc de virtute este să-mi arêt a mea slăbire.

Livia.

Este-a te conduce singur și 'n chip vrednic a-ți alege
Cea mai nobilă virtute vrednică de-un mare rege.

August.

Sfatul unei femei, Dómnă, de mi l'ai făgăduit,
Ți-ai ținut cuvêntul : étă-l, tu mi l'ai istorisit.
După-atăți dușmani ce vrut-au în deșert să me în-
frunte,

Fiind doue-deci de-ani rege, cunosc ori și ce virtute,
Sciú diversele lor ordini și cunosc bine ori-care
Datorie-a unui rege în așă împrejurare :
Este lovit chiar poporul cu-un asfeci de atentat —
Și chiar singura gândire este o crimă de Stat,
O ocară ce se face pentru țeră, pentru lege,
Ce-un rege s'o pedepsescă, séu să nu mai fie rege.

Livia.

Dar crede mai puțin, Dómnă, în grozava-ți pasiune.

August.

Aibi mai puțină slăbire, mai puțină-ambițiune.

Livia.

Nu mai trătă de rău, Dómne, un sfat ce-i folositor.

August.

Ceriu are să-mi inspire toate câte sânt dator
Să le fac. Adio: perdem vremea.

Livia.

Nu te părăsesc
Dómne, pēnă când acēsta n'oiu putē să dobândesc.

August.

A măricilor iubire te face supērătóre.

Livia.

Eu iubesc a ta persónă, nu averea trecătóre.
(Ea singură.)

Se duce. Să-l urmez insē și să-l silesc a vedē,
Că iertând își pōte mai mult intări puterea sa —
Și că în sfirșit *clementa* este cel mai frumos semn,
Care să arătē lumii un monarch vestit și demn.

SCENA IV.

Emilia, Fulvia.

Emilia.

De unde imi vine acēsta bucurie! Din ce chaos
Sufletul meu făr' de mine gustă un întreg repaus!
Cesar făr' să-mi dee-alarmă pe Cinna-l insciintēză!
Peptul meu n'are suspine, ochii mei nu lacrimēză,
Ca și cum ar fi să aflu de o tainică mișcare,
Căreia o să urmeze fericirea mea cea mare!
Auđit em ore bine? Fulvio, mi-ai spus-o tu?

Fulvia.

Stăruința-mi să-și iubescă viēța în sfērșit putū
Să-mi se 'mplinescă; dulce tratabil l'am adus eu
De-a mei face o sfortare contra sufletului teu.
Me mândriam de-acēsta ēnsa-mi, când de-odată Po-
lyclet,

Al vointelor lui August ordinarul interpret,
L'a 'nteluit . . . și de odată fără sgomot l'a luat —
Și din partea sa-l conduse la moment cătră palat.
August e tulburat forte; pricina n'o sciu; se spune
Că mișcarea cea mai mică bănuielă presupune;
Dar aceea-ce me 'ncurcă și aceea ce-am aflat
E, că pe Evandru astăzi doi străini l'a rădicat,
Că Euforb e la 'nchisóre, făr' a se scii pentru-ce,
Că de stăpānul seu încă se vorbește nu sciu ce:
Vrē să i să bănuiescă de-o funestă disperare,
Să spuue de-ape, de Tibru, ér de rest — tăcere mare.

Emilia.

Câte subiecte de frică ne indemnă-a desperă,
Făr' ca inima mea tristă să 'ndrăsnescă-a murmură.
La ori-ce ocaziune ceriu vrē ca să ne dee
Un sențimēt contrar celui care trebuie să-l iee:
O spăimă ne'ntemeiată putū a me tulbură —
Și-acum sânt nesimțitóre când trebuie-a tremurā

Ve ascult, dei mari! a vōstre bunuri care le ador
Nu pot consimți de sigur ca eu să me desonor —
Și ne 'ngăduindu-mi lacrimi, suspine, triste gândiri,
Susțineți a mea virtute în așa nenorociri.
Voi voți să mor în fine cu acest mare curaj
Care m'a 'ndemnat a 'ncepe un așa făimos uvraj;
Voiesc și eu să mor astfel precum voi imi poronciți,
In acea posițiune intru care me opriți.

O tu libertate-a Romei! o umbrelor neuitate!
Toate câte-am putut face am făcut din a mea parte:
Contra tiranului vostru conjurați am adunat —
Și-am cutezat mai mult pōte decât imi erā iertat.
Gloria mea nu-i mai mică chiar decât-a lipsit efectul,
Decă nu i-am curmat viēța, decă nu i-am străpuns
peptul,

Dar decă tot fumegândă de-o furie generósă
Prin o nobilă perđare, pentru voi așa frumósă,
Ce 'ncurēnd are să facă pré ușor de cunoscut
Némul meu și-acel scump sânge dintru care m'am
născut.

SCENA V.

Maxim, Emilia, Fulvia.

Emilia.

Dar étă te revēd, Maxim, și eu te credeam de mort.

Maxim.

Euforb a 'nșelat pe August prin acest nedrept raport
Vēdēndu-se 'nchis pe dēnsul, descoperită urđirea,
A đis că sânt mort, dar numai spre-a-mi impedeacă
peirea.

Emilia.

Ce se đice despre Cinna.

Maxim.

Că singurul seu regret
Este de-a vedē că Cesar scie 'ntregu-ve secret;
Insēdar tăgăduesce și nu vrē să-l recunoscă:
Evandru, spre-ai scăpā viēța, fu silit să povestescă
Totul. Ordinul lui August este să ve aresteze.

Emilia.

Cel ce l'a primit întârđie ca să i-l esecutiveze
Sânt gata-a-l urmă pe dată și-ostenită-a-l așteptā.

Maxim.

Dēnsul v'ășteptā la mine.

Emilia.

La tine?

Maxim.

Fiind că vrē

Ca să ve surprindā: ceriu ingrigesce pentru voi,
Este-un conjurat de-ai noștri, care va fugi cu noi.
Să ne folosim de-ocasiē până nu ne-or urmări,
Avem pe țerm o corabie și cu ea putem porni.

Emilia.

Me cunosci tu bine, Maxim? Scii tu ore cine-s eu?

Maxim.

Da, și tot ce-aș putē face fac pentru amicul meu —
Și cutez ca să asigur de nefericiri astfel
Cea mai mândră jumătate care rămāne din el.
Să ne conservăm, Emilio, și-acea đi s'o așteptăm,
Când după-a noastră 'nturnare să putem să-l resbunām

Emilia.

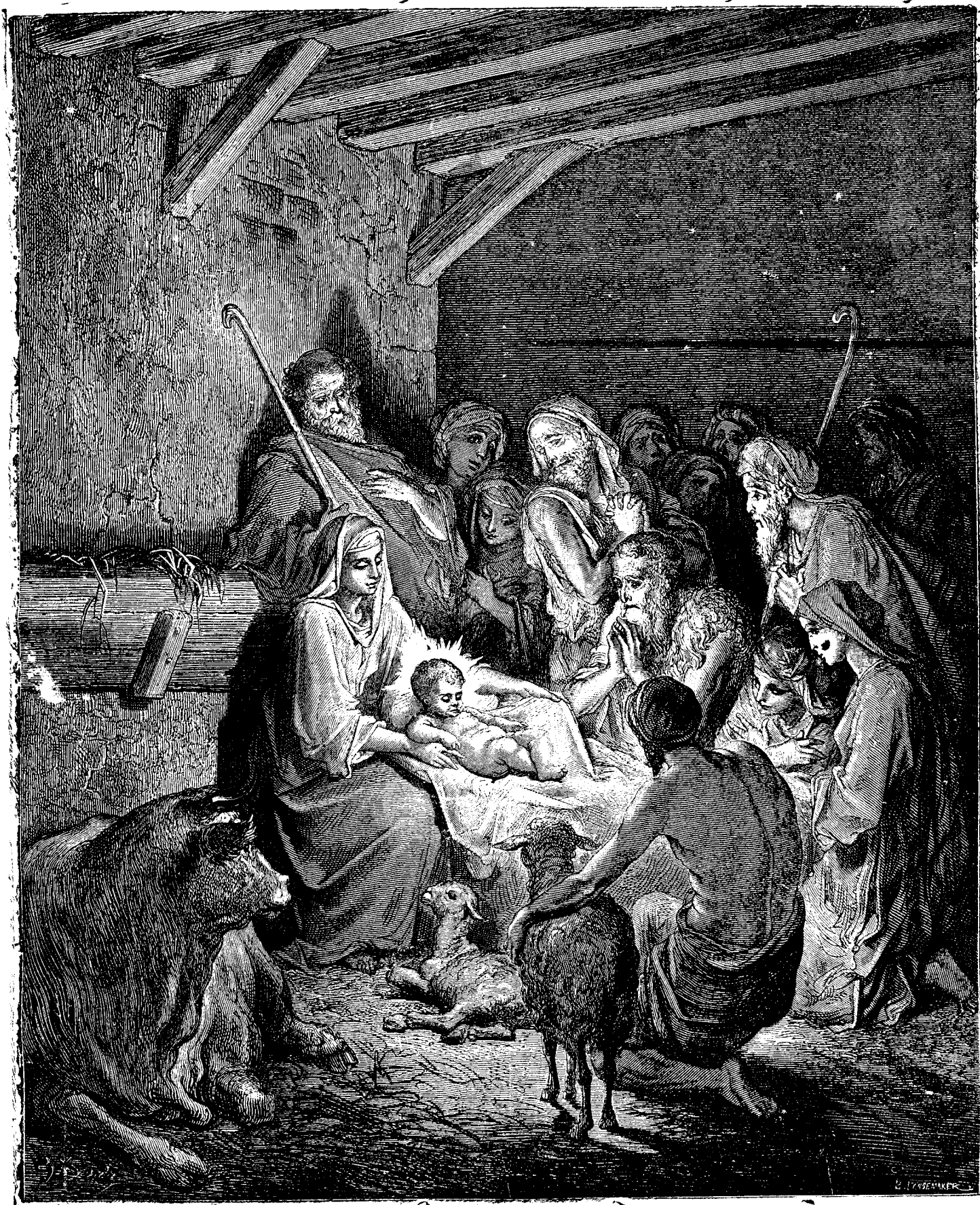
Cinna este din aceia ce trebuie-a-i urmări,
Care neresbunat trebui, spre-a nu-i supraviețui;
Cel ce după-a lui perđare mai aspiră-a se salvā
E nedemn de-o đi pe care se silește-a și-o păstrā.

Maxim.

Care disperare orbă ve duce la-așa furie?
O dei! câtă slăbiciune intr'un pept plin de tărie!
O inimă generósă să lupte-atāt de puțin —
Și să pōtă-a o abate cel dintēi tiran destin!
Rechemați, rechemați erā virtutea-ve la sublim,
Deschideți în fine ochii, recunoscēți pe Maxim:
Este-un al doile Cinna acel ce 'ntr'ēnsul vedeți,
Ceriu ve inapoiesce pe iubitul ce-l perdeți —
Și, fiind că tot un suflet este 'n pepturile noastre,
Iubiți în acest prietin cauza flacării vōstre.
Cu aceeași infocare el va scii a ve iubi,
Incāt . . .

Emilia.

Cutezi a me iubi și nu cutezi a muri!

Nascerea lui Cristos.

Tu cei cam pré mult prin asta, la pré multe lucruri
 tinđi :
 Fă-te cel puțin mai vrednic pentru ceea ce pretinđi —
 Și nu mai fugi ca lașul de o mórte glorióasă,
 Séu nu-mi oferi inima-ți, ce-o arăți atât de jóasă ;
 Fă să pot privi virtutea și sufletul teu perfect :
 Neputându-ți da iubire, cel puțin să te regret ;
 Arată-ți a ta vigóre de Roman in vremuri grele,
 Merită cel puțin lacrimi in lipsa iubirii mele.
 Cum ! decă-a ta prietinie se 'ngrigesce de Cinna,
 Cređi tu c'acésta consistă 'n a flatá metresa sa ?
 Află, află dola mine tóte câte datoresci —
 Și dá-mi mie un esemplu, séu urméză să-l primesci.

Maxim.

Durerea vóstră cea dréptă este pré impetuóasă.

Emilia.

A ta, in a ta favóre, este pré ingenióasă.
 Tu-mi vorbesci chiar de pe-acuma de-o întórcere ferice
 Și 'n desplăcerile tale de iubire-ai vré a-mi đice.

Maxim.

Ást amor pe când se nasce este totuși nesfirșit ;
 Este 'n voi amantul vostru, este-amicul meu iubit —
 Și de aceeași ardóre de care fu 'mbrătoșat . . .

Emilia.

Maxim, sânt deja pré multe pentru un om ințelept.
 Perderea-mi m'a surprins numai, insé nu m'a tulburat,
 Nobila mea disperare ochii nu mi i-a legat,
 Virtutea mea — tot aceeași vecinic — făr' a se miscá
 Lucrézá — și privesc multe, multe fără voia mea.

Maxim.

Cum ! pentru vre-o viclenie v'aș puté eu fi suspect ?

Emilia.

Da, da, ești, fiind că 'n fine doresci ca să ți-o spun
 drept.

Ordinele fugii nóstre sânt cu totul preparate
 Spre-a nu te bănuí, Maxim, de vre-o lașitate ;
 Đei chiar făceau prin asta un adevérat miracol,
 Decă și fără de tine rădicau ori-ce obstacol.
 Așá dar fugi făr' de mine ; de iubirea ta n'ascult.

Maxim.

Ah ! imi điceți mult prin asta.

Emilia.

Eu gândesc încă mai mult.
 Totuși nu socotí póte că strălucesc prin injurii,
 Insé nici nu sperá mai mult că mi-i orbí cu sperjurii.
 In loc să-mi bănuesci mie că te aș nedreptáți,
 Vino, vin' de mori cu mine pentru a te 'ndreptáți !

Maxim.

Să trăiesci, frumóasă Emilie, și permite ca un sclav . . .

Emilia.

Nu te mai ascult nimica, decât față cu Octav.
 Haidem, Fulvio, să mergem !

SCENA VI.

Maxim (singur.)

Desnădăjduit, confus
 Și vrednic decă se póte de un mult mai crud refus,
 Ce hotăresci acum, Maxim ? Care-i pedépsa pe care
 O prepară-a ta virtute pentru lașa ta 'ncercare ?
 Nici un vis de-acum nu trebui ca să te mai lingușescă,
 Murind Emilia face cu totul să strălucescă.
 Pe-acel eșafod ferice sigur va desfășurá
 Mórtea ei a sa virtute, ca și infamia ta.
 Ea murind nevinovată, lasá la posteritate
 Amintirea blăstěmată de nedémna-ți lașitate,

Aceeași đi de vėduse cu o 'nșelátóre-adresă,
 Vrėnd a-ți vinde suveranul, amicul și-a ta metresă.
 Fără ca atâte drepturi tóte 'ntr'o đi violate,
 Doi amanți, doue viețe crudului sacrificate
 Să-ți lase vre-un fruct in urmă, decăt furie, rușine,
 Pe care-o căință vană le aprinde-acum in tine.
 Euforb, étá rezultatul sfatului de mișelie ;
 Dar ce pot așteptá 'n fine dela cei asemeni ție ?
 Totdėuna libertinul este-o slugă ticălóasă,
 Căci de și se schimbă 'n stare, inima-i este tot jóasă —
 Și a ta fiindu-mi încă servilá, in libertate
 N'a putut să-și ia o rađă chiar — de generositate,
 A-mi rădicá o putere — prin consiliile tale —
 Pré nedreptá, ce mánjesce onórea nasterii mele ;
 Inima mea-ți resistase și-a consimțit pe nevrute —
 Și acum inșeláciunea-ți a mánjit a ei virtute.
 Me custá a mea vieță, gloria pe care-o perd
 Și mi s'a cuvenit tóte, pentru că-am vrut să te cred.
 Insé đei vor permite urelor mele ferbinți
 Să te sacrific pe datá privirii a doi iubiți
 Și cutez ca să m'asigur, căci cu tótá a mea crimă
 Săngele meu să servescá de o curată victimă,
 Decă intru al teu brațu-mi pe dreptate iritat,
 Póte ca să spele crima de a te fi ascultat.

(*Sfırșitul actului al patrulea.*)

Ioan N. Roman.

Lemnul-Domnului.

— Din Botanica populară română. —

Lemnul-Domnului, numit altmintrelea și *Lemnuș* ¹⁾
 lat. *Artemisia Abrotanum*, l. germ. *Eberreis*,
Eberraute, e o plantă pe care románcele o intrebun-
 țéză atât la lécuri, cât și la farmice. De aceea nu e
 mai nici o casă románescă, mai ales unde sânt fete
 mari, la care să nu se afle acésta plantă mirositoare.

Lemnul-Domnului, după spusa románcelor din Fră-
 tăuții-vechi, e de doue feluri și anume: *Lemnul-Dom-
 nului-moldovenesc*, care e la frunđe mărunțel și creț
 și miróasă fórte frumos, și *Lemnul-Domnului-nemțesc*, care
 e mai nalt și mai măscățel la frunđe, dar care n'are
 nici o mirosnă și nici nu se intrebunțéză spre vre-un
 léc óre-și care.

Lemnul-Domnului-moldovenesc e bun de durere de
 dinți, de durere de ochi, de *Cel-perit* și de *plėsnă*.

Decă cineva are durere de dinți séu de mésele, ie
 mai multe rămurele de *Lemnul-Domnului*, le pune in-
 tr'o ulcică cu apă curată la foc să fiérbă, și după ce
 au fiert de-ajuns ie puțină zamă de-acésta și-o ține in
 gură. Se 'nțelege de sine că zama inainte de-a o luá
 in gură trebuie mai intėiu să se recorescă puțin. Și cum
 face acésta, se đice că celui bolnav indatá îi trece du-
 rerea de dinți. ²⁾

Decă cineva are durere de ochi, care o capėtá mai
 cu sémá atunci, când a avut mai nainte fórte mare du-
 rere de cap, se vindecá in următorul mod : ie mai
 multe *frunđișóre* de Lemnul-Domnului și le uscă bine.
 După aceea le piséză mărunțel ca *tabacul*. Apoi face
 doue turtițe de cérá curată de casá, nici odatá insé
 cumpérată din tėrg de pe la Jidovi. Turtițele acestea,
 cari au mărimea unui *pușor* (10 cr. v. a.) le presurá
 cu pulberea cea de Lemnul-Domnului și séra, când se
 culcă, le pune pe géna ochiului ce-l dóre și așá le lasá
 apoi peste tótá nóptea, căci ele au puterea de-a scóte

¹⁾ Dr. D. Brándzá: Prodomul flórei románe. Bucuresci
 1879—1883 p. 278.

²⁾ Dict. de Z. Igaátóiei din Frătáuții-vechi.

totă durerea din ochi. Era după ce iesă totă durerea pe genă, unge gena cu o peniță cu *miere stridie*. După acesta prăjescă făină de *păpușoiu* și învălindu-o într'o petecuță de *In*, o pune asemenea la ochi. In chipul acesta apoi se vindecă totă durerea.³⁾

In contra *Celui-perit* întrebunțeză românele Lemnul-Domnului in mai multe feluri și anume :

Unele uscă frunzele sale bine, apoi le frecă in palme, până ce se fac ca *fânina*, și fânina acesta o presură pe *Cel-perit*, séu amestecă fânina acesta cu *gros-cior*, adeca cu smântână dulce și apoi cu acesta unge pe *Cel-perit*.⁴⁾ Altele, după ce-l usucă bine și-l frecă mărunțel, până ce se face ca fânina, il dau celui ce are *Cel-perit* ca să-l tragă pe nas ca *tabacul*, séu pun mai multe rămurele într'o olă nouă cu apă nencepută la foc ca să fierbă și cu cea mai mare parte din zama aceasta se lau cei ce au *Cel-perit* pe cap, éra o parte mai mică o beu.⁵⁾

Când fac băieții cei mici *plesne* sing. *plésnă* (germ. *Mundfäule*) femeile sciutóre ieu frunze de Lemnul-Domnului și, după ce o uscă puțin, o frecă in palme până ce se face *fânina*. Apoi o cern prin o sită desă, o amestecă cu o țirucă de miere, și după toate acestea ieu o linguriță de amestecătură de acesta, moie capêtul unei coți într'ensa și cu cода ung apoi limba, buzele și ginginele băieților, cari au plesne, și cum fac acesta se dice că indată le trece.⁶⁾

Cu rămurele de Lemnul-Domnului îndatinéză românele din Bucovina încă și de-a împenă ulcelele, steccele și cofițele ce le dau ele in *Sâmbeta-Moșilor* de sufletul celor repăușati.

In fine Lemnul-Domnului se întrebunțeză și la o samă de farmece. Acesta se pôte forte lesne cunosece și din următorea doină populară din Transilvania :

De dorul badei Ilie
Me usuc ca frunza 'n vie,
De dorul lui Nicolae
Me usuc ca *bozu*-'n paie;
De dorul Ionului
Purtai *Lemnul-Domnului*,
Il purtai și se uscă
Și-l pusei la revenelă,
Dór se 'ntórce badea érá.⁷⁾

S. Fl. Marian.

Și tu mi-ai scris . . .

Și tu mi-ai scris : „Așă de multe
Ț-oi spune, când ne-om întâlni;
De-a mele doruri, simțeminte,
Un véc să-ți scriu, n'aș mai sfirși“.

Și dup-o lungă despărțire,
In fine éráși ne-am vécut;
Dar ca să stăm noi față 'n față
Așă de rece — n'am cređut.

Cu inimile amorțite
De ură séu de drag, nu sciú,
Am stat așă — in liniscire,
Cu graiul mort — și gândul viu.

Lucreția Suciu.

³⁾ Dict. de M. Moloci din Calafindesci.

⁴⁾ Dict. de Z. Ignătóiei din Frătăușii-vechi.

⁵⁾ Dict. de Z. Tuniac din Crasna.

⁶⁾ Dict. de Alesandra Ivanușă din Frătăușii-vechi.

⁷⁾ Anastasia Leonescu: Doine poporele de lângă Surul in Transilvania, publ. in „Familia“ an. VIII. Pesta 1872 p. 139.

Bibliografie.

Higiiena poporală, cu privire la sáteanul român. Invățături practice pentru preoți, învățători, seminare, școle normale, licee etc. cu figuri in text de dr. G. Vuia, medic la băile din Mehadia și profesor de igienă la institutul teologic-pedagogic din Arad. 1884. 8° mic, 120 p.

Electro-homeopatia. Medicina poporului. Sistemul Mattei. De dr. A. Popovici, Balneolog dela băile dela Mehadia. Bucuresci 1884. 8° mic, 88 p.

III.

Hôtel dela Rosa, aprópe de calea ferată in Riola invecinată cu Bologna sub conducerea dnei Schmidt și sub innaltul protectorat al contelui Cesare Mattei. Așă sună titlul celui cuib, unde se fabricheză Electro-homeopatia, să-i đic pe scurt E. H., adeca medicamentele, cărțile, jurnalele cu anoncele de E. H. și se primesc aci pațienți cu mulți și cu puțini (?) bani, și apoi se câștigă ucenici in tóte țerile, care să facă pe omenime a crede că acesta metodă, sciință nouă, într'adevăr are ceva miraculos in sine.

Pentru Ungaria véc că s'au câștigat doi énși, un biet profesor de gimnasiu din Sabaria (Claudia-Augusta, Szombathely), care se plânge đicend : „durere ! că cât tine Ungaria nu s'a aflat nici un medic a fi in cređutul contelui Mattei“, și — spre mângăierea acestui profesor — și pe dl balneolog Popovici.

Dl Popovici, ca om forte precaut, retace cu totul impregiurările aci amintite, pe care le-am aflat in cărtica numitului profesor, ca să dea intregi machinațiuni un colorit sciințific, ne spune că contele Mattei a ținut secret medicamentele sale, și că i-a fost témă să ia secretul cu sine in grópă, și că spre a puté evita acest periclu s'a făcut o societate de medici (de bransa dsale, nu ?), chemisti, specialisti și că a reușit a descoperi medicamentele lui Mattei și încă mai altele, cărora li s'a dat numele de medicamente ale stelei ! ? etc. Aci scrie că lui Mattei i-a fost témă să ia secretul cu sine in grópă, aci ér că o societate de savanți a fost așă norocósă de a descoperi secretul și a mai inventá medicamentele stelei. Óre pentru cine ? Cred că pentru cei ce șed in taină, séu cum đic muierile noastre „cei ce șed uitându-se cu ghinții la stele“. Poporul nostru își are frumosul seu mit despre stele, dar acela a intrat pe altă cale in cređința sa; nu cred deci să pótă prinde răděcini apucătura cu medicamentele stelei, luând in considerare că sântem in seclul al XIX.

Apoi, oh ! ce mai idei scrintite se află prin cartea, care se numesce „Medicina și tãmaduirea poporului“. Dēcă un școlar care numai cât de puțin a prins a invětá sciințele naturali-fisice ar cuteză să đică cătră invětătorul seu că electricitatea e o fluiditate verde, galbénă, roșie, vénéță, indată ar fi trimis acasă la tată-so, ca mai bine să păzescă oile, de cât să vorbescă astfel de verđi-uscate; ér E. H. pe acesta electricitate liquidă verde, galbénă etc. e basată de o parte și pe homeopatie de altă parte !

Despre homeopatie am vorbit și in alt loc al colónelare acestei foi. Aci mai vreu să amintesc o definiare forte nimerită a homeopatiei. Ca să aveți o idee, dómnelor, despre aceea ce este homeopatia, luați o lingură de cafea bună, o tornați într'un șofeiu cu apă, luați apoi din miestura acesta o lingură și o turnați in alt șofeiu cu apă și in fine luați din al doilea șofeiu o lingură și o tornați in al treile șofeiu cu apă și veți avé o cafea preparată in „a treia diluțiune“ a homeopatiilor. Acum veți pricepe ce este E. H., adeca o meste-cătură de absurdă electricitate roșie, verde etc. și de diluțiuni homeopaticе, dar botezate cu nume noi ca an-

tiserofoloso, anticanceroso, antiangioitico și mai știu eu ce Dómne păzesc.

De altmintețrele ele nu sînt multe la numer, le-ai uté numerá pe degete și totuși se dice că sînt in stare a vindecá tóte bólele din lume, decá se aplicá pe la inceputul bólei, páná nici nu s'a apucat bóla de corp, dice dl Popovici; dar dl profesor din Sabaria serie că el 18 ani a suferit cu stomacul seu și cu E. H. de odatá a incetat tóte relele. De nu m'aș teme de imputarea că fac aseménări dure, aș trage o paralelá între stomac și — să rischez — și între un vas de vin, in care numai páná atunci se tot forméză crustá de tartar pe dogi páná este vin in el, cum punem apă ori altá fluiditate, incetá așá dicénd ruginirea. Așá póte să fie incetat numitul profesor, incepénd a se serví cu E. H.) a-și aduce stomacul in contact cu materii ce nu i-au făcut bine in decurs de 18 a. Cine cunósce stomacul și procesele din láuntrul lui, nu va dubitá că bobítele E. H. sînt pentru dênșul ca un strop in mare.

Ne întáresce in acésta credință și mai tare o esperință a E. H.-lor in privința bobíteilor lor, și aceea este că o pisică ori un căne nu simte nimic nici când au vîrit in el 10,000 de bobíte de ale lor, așá și la bóla omului, decá s'au dat una in loc de alta nici nu strică, nici nu folosesc!? Apoi după acestea nu știu ce să mai credem de știința lor a nouá.

Și sêrmanele femei, care ajung pe mána lor, tóte capetá medicamentul anticanceroso! Așá dará ei in tóte femeile véd morbul canceros (rac). Mi-i grétá a mai vorbi despre doftoriele contelui Cesare Mattei, fie destulá acésta spicuire și numai despre cele ce scrie dl Popovici dela sine in prefața cărții sale vreu să me mai întretîn puținel cu dsa.

Ací aș puté vorbi despre multe, dar me restrîng numai la trei puncte.

1. Dl Popovici își incepe cartea cu cuvintele urmátore: „Dupá o esperință de 22 de ani și cu medicamentele ce noua știință ne pune acum la dispozițiune, am ajuns la deplina convingere că, după un óre-care sistem fórté ușor de înțeles, fie-care ființă cu mintea sánětósá, póte fi medicul corpului seu, in ori-ce casde bóla”. Eu cátrá acésta adaug, că pe basa ce dl Popovici dice, fie-care ființă cu mintea sánětósá așteptá dela dsa, care cum dice vré să fie cât se póte mai folositor omenirii, ca de aici nainte să-și sisteze consultațiunile, cari in genere rápesc multe parale dela suferinđi, și numai câte un leu să primescá dela fie-care suferind pentru ca să-i dea cárticica prin care, fie-care ființă cu mintea sánětósá póte fi medicul corpului seu”.

2. Cutézá dl Popovici a cárti și asupra unelor discipline speciale ale medicinei și aduce și unele esemple. El dice: „In ajutorul medicinei mai vine și chirurgia, care prin durerósele sale operațiuni escelézá ca un adevérat geniú; și de multe ori aceste operațiuni sînt mai infiorátore de cât énsáși bóla”. Da, conárd că operațiunile chirurgice sînt dureróse, inđá máne scá, pînă la moartea sêu a durerii, acela mai inoárá s'apá pe cea din urmă. Imi este viu in memorie casul unuia mair care a avut nefericirea să-și frángá piciorul in un mod fórté periculos pentru viața sa; ne remase numai speranța că o operațiune grabnicá îl póte mántui și grație chirurgiei conservative — in acest cas esecutorului și operatorului Rádulescu — fratele meu e încă in viață și cred că se va puté folosi destul de bine și de acel picior din care lișesc bucáți de óse. Aș întrebá pe dl E. Homeopat, câte bobíte putea să mántuiescá pe fratele meu de operațiunea chirurgicá, ba ce-i mai mult de mórté?

Despre cestiuni oculistice încă este vorbá in prefața de care tractez. Se dice: „In loc de a curarisi o

micá patá in ochi, știința veche lasá să se cócá lința (cataracta) o operézá și cataracta éráși se formézá”, așá și despre fistulá. Intreb pe E. Homeopați avut-au ei vr'odatá in mána oftalmoscopul (oglinđa pentru ochi), cu care se póte cunósce cataracta incepátore, pe care ei cu bobíte date in stomac cred că o fac să dispará ca și când ai suflá-o din loc. Combinațiunile mele, scóse din cinci mii de operațiuni cari au obvenit in ultimii 10 ani la clinica oculisticá din Budapesta, au dovedit că 2—3 ani este numerul diametral al timpului in care se cóce după regulá cataracta; insé scrutárele chemice ale áltoara au arétat că cataracta cu mult mai nainte incepe a se face de cât ce am puté noi cunósce că și a luat inceputul. De esemplu la un om de 60 de ani care are cataractá maturá nu numai nainte de 2—3 ani, când s'a védut inceperea ei cu oftalmoscopul, ci cam la al 40 an al vieții lui i-a fost decisá sórtea că are să suferé de cataracta. Acum cum vreu dnii E. H. să vindecé bóla la inceput páná nici n'a apucat bine a se formá, când nici ei nici pacientul nici că visézá de ce se petrece in ochiu. Ací fie destulá numai acésta reflexiune din partea unei discipline, care póte să servescá de model tuturor celorlalte, fiind așá limpede ca sórele.

3. După dl Popovici știința veche medicalá pentru care omenimea și-a bătut capul in decurs de 2000 de ani nu e așá limpede, sigurá și înțelptá ca E. H. care ieri alaltá ieri plesni prin mintea esaltatá a unuia, ce se uitá cu dinții la stele. Ce minuni a descoperit Edison prin electricitate, își va fi cugetat dl Mattei, deci a cugetat că aflá spiritele preparate a fi ca electrisate prin E. H. a sa și a se lásá de știința de 2000 ani, care după dl Popovici et consortes se léganá in un chaos, incurcături, volnicii și contradicteri in sistemuri și metoduri.

Auđind acestea din gura unui medic practic, numi vine a crede că respectivul să fie trecut prin grelele studii de științe naturale, prin anatomie, chemie fiziologie, patologie și tóte celelalte; séu decá a și trecut prin ele, numai ca cănele prin apă a trecut, de nici nu cunósce folosul acestor științe. Au dórá este cu puțință ca acela care și-a sacrat tótá vieța pentru a invetá pe om nu numai din cap páná la picióre, ci a-i cunósce și cea mai micá párticea, celulá, pe care ochiul liber nu mai e in stare a o desclini, este cu puțință ca acest om cu invetáturá solidá să scie mai réu vindecá, de cât acela care nici nu amirósá cátrá acésta știință cáștigatá cu multe sudori? Da, și eu me îndrept cátrá Dumneđu, ca dl Popovici și dic că el și fáptura sa, intréga naturá póte vindecá tóte bólele, dar decá după el este cineva cáruí încă să-i fie datá a vindecá, apoi aceia sînt medicii cu științe solide.

Fără voie me estinsei așá pe larg și me inverșunai de atari principii, pe care póte că nici dl Popovici nu le-a luat așá de serios. Am auđit că decá unii medici de ai noștri cu bun nume s'au încercat a combate fáctura din cestiune a dlui Popovici, apoi dsa a ris împreună cu dênșii despre ea. E bine, numai să nu fie risul pe conta confráților noștri! Să lásám pe cei ne pricepuți să tráiescá cu mofturi homeopatice așá de subțiate (măcar in a 3-a diluțiune!) și noi să ne revóltám in memorie cuvintele acestea: „Să se ferescá tot mulțé de să da banii pe doctorii publicate prin gazete și recomandéte cu mare laudá și spriginite de o mulțé de atestate — de regulá cumpérate . . . Acelea mijloce sînt fabricate ce aparțin industriei libere, și ori-cum s'ar fáce le fabrice și să le vindá, fără a fi controlat”. —

Dr. George Cráinicean.

Ađi mie, mâne ție!

— Scenă dela Crăciun. —

I.

Se petrece in un oraș din provincie.

In o casă din o stradă neînsemnată, unde locuiesc ômenii mai săraci in avuție, dar pentru aceea — pôte — mai bogați in virtuți și fapte bune, ca mulți din cei ce se jôcă numai cu averea — câștigată prin moștenire, sêu culesă din vânt — locuiau 2 familii.

Familia de ici eră legată prin credință aprôpe de o jumătate de véc și membrii ei s'ar fi putut pregăti in bună voie pentru sêrbarea „nunții de aur”. In familia de dincolo încă nu se implinise anul, de când drăgălașul Hymen își desvêlise flamura legăturii conjugale și de când mirii impreunăți mână cu mână ascultau din gura popii un puternic „Isaia dântuiesce”. Ici se și arêtau neputințele bêtrânesci, grigi și alte rele, cari vin pe neștiute, vin și nechiemate, încât numai ce ne tređim cu ele, când nici nu cugetăm; colea totul eră in flóre.

Bêtrâna cu peri arginții a croitorului odiniôră tiner, cu stare bunișôră și sănêtos, zăcea de multe luni in pat, fără ca ea ênsăși să scie — că, ce-i lipsesce, ce bôlă are. Eră adeva și nu pré eră bolnavă.

Din contra — Augusta sêmênă cu un bujor. Tineră, frumôsă, in deplină sănătate, la acestea mai compută frumosul câștig ce-i aducea cruțătorul bărbătel in tótă luna acasă — din care bărbat și femee, ba încă și un al triilea s'ar fi putut nutri omenesce — Augusta se simțiea industulită și fericită, pôte. Hm! Frumôse vorbe sânt: fericirea și industulirea, mai ales — când se nărăvesc una cu alta!

In una însă totuș se uniau. Ambele părechi erau lipsite de copii. Adeva, nici că se uniau. Bêtrânii de ici nu puteau đice, că: nu au avut parte de prunci. A cresce 5 junișani, a-i purtă la școlă și a-i îmbracă cu-viincios — deș! nu-i glumă. Dêcă acuma nu mai eră nici unul in giurul lor, vina nu o purtau ei. Pe rënd, unul după altul părăsiră vatra părintêscă, ca să se ducă — să vedă lume străină. Și-apoi sôrtea a rënduit, ca să li se scurteze din đile și — spre durerea părinților — să môră in străinătate, departe de tată și de mamă.

Vasilie cel mai tiner dintre prunci, care le-a mai rēmas întreg și cu vieță, fu slobozit de calfă și — după ce trecu peste anii de cătănie — il apucă și pe el gândul, de a se duce 'n vandră. Lacrămile și suspinele mamei nu-l putură induplecă, să rēmaie acasă; căci dorul — de a se perfecționă in arta măestriei sale, de a face școlă prin orașele cele mari a le lumii și apoi de a se întôrce acasă cu cunoscințe mai temeinic și folositoare — il indemná, să plece și să plece cât mai curênd.

Și a și plecat Vasilie. A plecat cu sfaturile tată-seu, nu însă și cu lacrămile mamei sale. Iubitorii sei părinți rēmaseră cu mângăierea, că nu va sta multă vreme departe de casă, că se va întôrce peste puțin timp — om deplin, cu cunoscințe, cu bani strinși — și cu industulirea, că le-a mai rēmas un sprigin pentru anii bêtrânețelor.

Din când in când mai primiau bêtrânii câte-o veste dela iubitul lor fiu și atunci nu se bucurau intru atăta de decerii și cincerii din scrisóre, ca de scirea, că Vasile al lor e sănêtos și că-i merge bine.

Dară acuma trecură o lună, doue . . . trecu și o jumătate de an, fără ca la adresa bêtrânului croitor să mai sosêscă vr'o scrisóre, êr dorul, grôza și grigea părinților crescea precum treceau și đilele.

— Mě tem, moșule! — đise baba intr'o diminêță, — tare mě tem, să nu i se fi 'ntêmplat ceva și lui Va-

sile. Dômne apêră și feresce, dar tăcerea lui nu-i sêm bun!

Baba nu-și mai putu ascunde suspinul, moșul însă tăcu, nu đise nimic, dar coseă cu atât mai iute — ca și când ar voi să-și dovedêscă durerea cea mare, care-i cuprinse de-odată sufletul. Ce și mai putea face?!

* * *

Vremea însă tace și trece și cu ea și lucrurile se mai schimbă. Copilul cresce june, perii cei cărunți in capul bêtrânului se tot inmulțesc; êr sôrele apune mai de cu vreme êrna ca in đilele de vēră.

In vieța bêtrânilor de asemenea se schimbă mult. Nici că se mai indoiau acuma de môttea iubitelui lor fiu. In una din đile bêtrânul luă la mână ac și ată și-și împodobi pêlêria cu flor negru, êr bêtrâna din đil in đil se sculă tot mai rar din pat.

— Nu sciu, cum se 'ntêmplă, moșule! piciorêle nu vreau să me mai pôrte, ochii mi se intunecă cu desêvêșire. Se vede, că vine vremea să me duc, să me duc dela tine — moșule. Imi pare rêu, totdeuna mi-a plăcut să fiu cu tine; dar dela Dđeu e lăsat, ca — unde sânt copiii — acolo să fie și mama!

— Eu încă nu sciu, ce-o mai fi cu noi. Simțesc, că nu mai nimeresc ața prin urechile acului. Și-apoi chiria ceea me bagă 'n bôlă. Domnul căsii nu pré așteptă și eu abia mai câștig ceva . . . E mare perderea noastră cu copiii, dar êrăși caut să me 'ntorc și să đic: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!”

Membrii familiei de dincolo de asemenea trăiau încă tot singuri singurei, dar vremea voia să mai schimbe și aici lucrurile. Augusta se porni grea, mai pe românesce: eră in stare binecuvântată. Cum roșiea și cum se mai bucură nevêta cea frumôsă in totdeuna, când se uită la fașile și scutecele, pe cari ênsăși le-a făcut fără scirea bărbatului și pe cari — cu ajutorul lui Dđeu — in êrna viitóre avea să le și întrebunțeze.

Și încă mai de ună-đil avu și o bucurie nespuse de mare, când la deșteptarea ei din somn îi zărîcă ochii un légân, pe care Ștefan, bărbatu-sea, in ascuns l'a comandat și aședat lângă patul ei pentru mult doritul. Da! pentru mult doritul . . . căci nu doriau ei bani și alte bunătăți deșerte, doriau numai coronă la fericirea lor — — — un copilaș. Singur această dorință cu amênările ei îi pricinuia lui Ștefan grije și intristare, acêsta o făcea și pe Augusta tăcută și nedumerită.

In lipsă de prunci — iubirea nu e iubire deplină; iubirea e atunci o flóre fără miros, un tablou fără colori, vieță lipsită de plăceri, êr viitorul se pare atuncea ca o melodie fără armonii, ca o comedie fără bun succes.

II.

Sêrbătorile Crăciunului erau in pragul ușii.

Pământul, acoperișul caselor, pomii din grădină — tôte erau invêscute in albêță de zăpadă. De pe ceriu se lăsă o cêță dêsă, care 'mpedecă ochiul — de a pêtrunde cu vederea mai departe. Mai pe la tôte casele se făceau pregătiri pentru sêrbători. Cei mai bogați se gătau de zlasta porcului, să aibă cărnați și cardaboși, coste afumate și de alte bunătăți, cari apoi să fie intru ajutor la golirea ulciôrelor cu vin. Cei mai săraci se industuliau și fără de acestea și se gândiau inainte — cum să petrêcă sêrbătorile și pe mai subțire — fără purcel și demâncări lihode.

In ferești eră lumină pe la tôte casele. După zarea de lumină, care in une locuri eră mai puternică ca in altele, ai fi putut judecă, unde locuiesc bogații, unde săracii, unde arde fitilul de gaz și unde luminează numai lumina de său.

In o odaie mică cu fereștile in curte ședea un moș

la măsă și coseă la un surtuc. Adeca, coseă și nu pré grăbiă cu cosutul. Par că nici acul nu voiă să-l mai slujescă, ér ata i se incălcă și innodă tot mereu. Eră necăjit bătrânul și plin de gânduri. Óre ce putea gândi el?! Gândiă el óre, că sərbătorile-s aci și că nu-l értă punga — să le prăsnuiescă cum se cade? Nu! Séu dóră se simțea bolnav și se gândiă la perderea, că nu va puté lucră? Nu! Eră bătrân, dar nu eră bolnav.

La ce se gândiă dară?!

Scurt respuns. Colo in față cu o sobă de fier, in care de-abiă se mai audiea încă pocnitul și făsăitul jilavelor lemne, zăcea in pat o bătrână — ce părea a slăbi din ți in ți mai mult. Singur o dorință mai avea ea, ce cerea dela Ddeu — să i-o implinescă: *mórtea*. Da! ar fi vrut să móră, căci morți își sciea copiii și mamei — adevératei mame — îi dor de copii.

Acésta eră durerea moșului.

Zăpada — aruncată de vântul cu legendare șópte — se sbătea in ochetii ferestilor. Dar moșul nu mai eră moșul de alta-dată. Par' că nici nu mai avea urechi și ochi.

Cu trudă și necaz in urmă se sculă ca întepenit de pe nuc și se apropiă de feréstă, ér un glas tainic părea a-i dice: „Ascultă! Nu veți tu lumea cum se bucură? Ești tu tocmai așa de părăsit in lumea asta?! Nu mai ai tu pe nime in giurul teu?! Unde ți-s copiii, a căror vóce subțire răsună odată așa de cu drag, așa de frumos in urechile tale?*

Atunci ca prin vis i se arétară copiii cei voioși și dragălași, își aduse aminte de țițele trecute, de vremea — când și copiii lor umblau la pizérare, cu stéua . . . și câtă bucurie le făceau aceia. Dar acuma eră părăsiți de toți; din cinci prunci au rémas fără nici unul.

Durerea lui, la aducerea aminte de copii, eră mare — mai mare cu atât mai vértos, cu cât nu aveau pe nime, nu aveau némuri, prietini . . . căroră să-și destăinuiescă chinurile și necazurile. O privire, ce aruncă asupra patului, in care boliă muiera lui, cu căre a trăit atâtea țiile bune și rele, fu destul, ca să-i mărăscă amărăciunea; dar el — pe cât putea — se siliă, a-și ascunde suspinul și lacrămile.

— Așterne bine, dragă! pătuțul acesta, ca să aște în bună rënduieală băiețelul nostru, când o să soséscă. Dar grigescce, de-mi rămăi sănétosă și mai așteptă până după Crăciun, căci așa o bucurie nu mi-ar pré plăcé chiar acuma pe sərbători!

Cu aceste vorbe se despărți Ștefan de nevéstă-sa, plecând de-acasă in ajunul Crăciunului.

— Pentru ce nu? — glumi Augusta și incepù a se pune pe lucru, a așterne légănul și a pune la indemână fașele și scutecele cele mai frumoșe — făcute cu multă grije și de cari numai întei-născuții au cădrea de a fi părtași. Căci întei-născutul e o rađă luri și de ce cade din ceru in întunerecul nenorocirilor, acuma e speranță viie in desnădăjduire, iubire infocată in marea lume a disprețului! Intei-născutul dá norocului scie curată, el îmbărbătează pe cei fricoși, el imblăgdesce pe cei puternici, inveselesce pe cei fără voie și impacă pe cei ce se cêrtă! Intei născutul e cea mai mare cinste a norocului, când acesta se ascunde și pierde din sinul familiei tinere, ér in locu-i se indésă figura cea inchisă a nenorocului.

Ce tăcere de mórte e la bătrânii din față!?

— Me duc să véđ, ce mai fac, — dize Augusta in sine, — și să le duc și lor din colacii și purcelul nostru — să scie și ei, că mâne-ți îi Crăciunul. Sărmanii bătrâni, nu au pe nime!

Ea o află pe bătrâna și de asta-dată cu mânilor in-cleștate și cu privirea ținută spre grindă; ér croitorul

tot sta încă la măsă și se găta — ca mâne-ți de cu nópte să se pótă infățîșă ca creștin bun ce eră, cu inimă curată la utrenie.

— Ați e mai slabă, ca totdeuna, — dize el incet aruncând o nouă privire spre pat, — véđ, că nu o mai duce mult, vecină! Am să me véduvesc. De dorul lui Vasilie se bagă 'n grópă. Nici eu n'am s'o mai duc multă vreme!

Augusta slobođi și ea un suspin, și se aședă pe marginea patului.

— Vecină dragă! Mâne-i sərbătóre, nu ai nimica de tocmit? Eu-ți ajut bucuos!

Nici un respuns.

Ușa scărție din țițini, ér curierul poștei se ivesce.

— *Subscrieți!* — dize el scurt, intinđend pe mésză recepis și scrisóre.

— Mi se pare, — dize bătrânul, dând scrisóreă Augustei in mână. Mie mi se intunecă și mi se face negru dinaintea ochilor. Vai, de-ar fi dela Vasilie, vecină!

— Firesce, că dela el îi! — strigă Augusta plină de bucurie, trecend repede peste rënduri. Ascultați! A fost multă vreme bolnav sărmanul, in spital — departe, in țéră străină; dar acuma e sănétos érá și — ce-mi véđ ochii? vecină dragă! — chiar pe drum cătră casă. Dóră pe anul nou o să soséscă și până atunci trimite iubiților sei părinți 20 fl. El ar fi scris mai de mult, dar voiă — să ve facă bucurie mai mare, decă in loc de scrisóre ar fi venit el in persónă. Mai târđiu insé ș-a tras de samă, că acea bucurie ar puté fi chiar stricăciósă iubiților sei părinți. Auđiți! dize, că:

— Fie pânea cât de rea,
Tot mai bună 'n țera mea!

Mișcată de o bucurie nespuse de mare, se aruncă Augusta spre patul, in care zăcea bătrâna — mai înainte așa de tristă și tăcută — acuma insé trecend'o lacrămile de bucurie.

— Nu me 'mbétrâni, vecină! Vasile nostru trăiesce?! Cum se pôte, când noi il țineam mort?!

— Așă-i, așă-i, și încă e pe drum — vine acasă. Auđit'ai, priceput'ai și tu babă? Așă intăriă și moșul cele descoperite de Augusta și-și ștergea ochelarii, ca să se pótă convinge énsuși — că eră așa și nu altcum.

Augusta încă trebui să-și sbicéscă o lacrimă.

— Așă ceva face, să-mi bată și mie inima! — dize ea, stringend cu veselie mânilor bătrânilor.

— Acuma babă dragă! o fi vremea, să ne veselim și noi. Mâne e Crăciunul; eu me duc să tégui ceva. Nu-i așă, vecină? . . . Cât pentru chirie, nu am ce me mai gândi; decă vine Vasilie, vom împacă tóte necazurile și ni se va ușură greul vieții . . . Dar dta vecină dragă și vecinul Ștefan ađi trebuie să tineți cu noi și să ne gostim impreună. Ce dicitu, babă?

— Se 'ntelege! — respunde bătrâna. Ér dta vecină că ce moșul e dus de-acasă, să-mi scoți din ladă scutecele și hainele cele noue! Bucuria m'a făcut sănétos. Voiu să probez — cum merge cu sculatul. Ar fi cam rușine pe mine, decă m'ar află Vasilie in pat.

Ce ochi mari trebui să facă croitorul, când la rënduieală află pe baba in picioare — imbrăcată și chitită, când la inaintea lui de bucurie.

— Vasile mătesce, — dize ea, — Vasile vine-acasă, acuma nu mai am vreme de a fi betégă — căci Vasile mă mărăscce că-a părăsi patul.

— Păim, vecină dragă! . . . Ce colac mândru ne-a adus vecinul! Gustă și tu bătrână, dar tu nu mână mult colac, mai bine tórănă cu câteva picături

mai mult, căci ești slabă, ér vinul are să-ți dee putere și să-ți facă bine! . . . Ce noroc pe noi in séra asta! ?

Augusta lăsă iute păharul pe mėsă.

— Nu sciu, — dīse ea, — ce e cu mine. Mi se face réu . . .

— Nu te teme, draga mea! Copiii sciu, că sūnt bineveniți părinților in tot césul. Ș-apoi așa-i juruit dela Ddeu, ér voința lui trebuie să se impliněscă!

Astfel respunse baba, cuprinděndu-și cu ingrigire vecina și pe trecěnd'o până acasă.

* * *

— Găndit-am eu, că 'n séra asta . . . și nici nu m'am înșelat, — se plānse Ștefan ca ieșit din fire la vederea nevetei sale in gemetul suferințelor. Sěrmană, sěrmană Augustă, ce nópte durerósă pentru tine!

— Fii liniscit, vecine! Plānsul nu ajutā nimic. Bunul Ddeu scie ajutā. — Așa il mângăiā pe bărbatul ingrigit bētrāna croitorésă, care sta tremurānd pe genunchi in naintea patului de nascere și -- când zarea luminósă a dīlii următore străbătea prin feréstă — il suprinse cu un copilaș, care in nevinovăția sa țipā fără ca să scie, că el adevca țipā și pentru ce țipā.

— Gratulez! — dīse ea, — acuma fie-care își are copilul seu; ici și colo sūntem câte trei.

Ștefan insě nu avea voie să gluměscă.

— Numai de s'ar sculā Augusta, — dīse el plin de ingrigire, — copilul mi-ar plăcě, insě decā ar trăi și mă-sa.

Și așa trece dīua dintēi a Crăciunului in grigi și luptā multā. Vócea cea móle a nou-născutului se mai aude încă plāngěnd, ér dupā aceea totul tace . . .

— — — — —
Ce tăcere de mórte e la tinerii din fațā! ?

— Nu mi se impare, moșule! trebuie să me duc, să vėđ ce-i dincolo, — dīse baba, care se odihnise puțin și-și vėđuse pe Vasilie in vis.

— Să te petrec și eu? — intrebā moșul.

— De ocamdatā nu-i de lipsă. Trebuie să me gândesc numai la Vasilie și indatā apuc la putere.

Abiā trecěnd pragul și ca un nebun se repeđi Ștefan pe ușā.

— Vecinā! Auđi colea — Augusta, nevēsta mea — o Dómne! nici ai gândi — Augusta a murit! Sěrmana Augustă, sěrmanul copilaș, sěrmanul de mine!

Ea cuprinse cu brațele ei slabe pe bărbatul ce plāngea ca un copil. Inima îi ticăiā puternic și trebui să trecā și ea cu mâna pe la ochi . . .

— — — — —
Ici : bucuria, colo : intristarea. Eri încă, ici : intristarea, colo : bucuria.

Ici : chiu și hop, colo : vai ș-amar.

Ađi mie, māne ție!

— Da! da! așa se 'ntēmplā 'n lume, — suspinā bētrāna, mult cercata mamā, — așa-i când ne vin copiii. Nu scim nici odatā, ce ne-aduc aceia : bucurie — ori intristare, viēță -- ori mórte?!

Dómne apērā și feresce pe totā lumea!

Alesandru Tuducescu.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

XXXVII.

Cucule, jivenie rea,

Nu purtā de grigea mea;

Merluță, pasere sură,

Nu-mi tot hānuī din gurā,
Că mi-i găsi tulburat
Ș-oi cădē in vr'un pēcat
Și ț-oi sparge cuibușorul
Și ț-oi rupe ciocușorul!

XXXVIII.

Arđā te focul, răchitā,
Că ești négrā și pārlitā
Și nu ești încă 'nfrunđitā,
Să-mi mai fac curea la flintā
Din cógia ta nedubitā!
Să mi-o arunc in spinare
Și s'apuc in codru mare,
Pe când mugurul resare!

XXXIX.

In nóptea Sfintei Mării
S'au găsit vr'o trei copii,
S'apuce 'n codri de tei,
Să cerce de-s voinicei?
Unul se numiā Ciocan,
Ș-avea 'n mână-un buzdugan:
Al doile Busuioac
Și ținea cu șapte foc;
Ér eu me chiamam Mihai,
Călāriam pe șapte cai,
De strigā Bistrița : vai!
Șapte ani am voinicit,
Mulți dușmani am ingrozit;
Dar pe când ne luptam noi,
Au perit doi intr'o joi
Ș-am remas eu singurel
Ca pe cāmp un stējărel.
Singurel eu am remas,
Dar de codru nu me las,
Și me jur pe sfānta cruce,
Că din codrii nu m'oi duce!

I. Dologa.

C u g e t ă r i.

Precum un isvor își trage părțile sale constituante, proprietățile și gustul seu din straturile prin cari trece, de asemenea caracterul primitiv al unei națiuni derivă din trāsăturile rasei sale, din climat, dela genul seu de viēță, din educațiune, dela primele încercări a ocupațiunilor sale. Moravurile străbunilor se imprimă in un mod puternic și servesc ca model posterității. (Philosophie de l'histoire de l'humanité par Herder.)

Tot ceea ce póte să existe, esistă; tot ceea ce póte să fi produs, se va produce, decā nu astăđi, cel puțin märe. (Philos. de l'histoire par Herder.)

Decā este adevěrat, că desvoltarea unui regat depende principalmente de timpul și locul unde a luat nascere, de părțile ce-l incungiuură: este de asemenea adevěrat, că destinele sale se basěză pe aceleși fundamente. (Idem.)

Alta-datā țerile cele mai bogate erau acele unde natura erā mai prodigā; astăđi țerile cele mai bogate sūnt acele unde omul e cel mai activ. (H. T. Buckle.)

Ceea ce caracterisěză mersul civilizațiunii in Europa, este influința descrescěndā a legilor fisice și influința crescěndā a legilor mintale. (Histoire de la civilisation par Buckle.)

Dela confidentā până la indiscrețiune nu e de cât distanța intre ureche și gurā.

Cronică bucareșcă.

(Magazinele în apropierea anului nou. — Librăriile noastre. — Publicațiuni pentru copii. — Cu ce se încheie anul literar 1884. — Vederi din București și din țără.)

Cu totă criza cea mare care ne'ncurcă socotelile și cele d'acasă și cele din piață, cu apropierea sfârșitului anului începe a se pune capăt și stagnării de până acum. Sărbătorile Crăciunului, anul nou, carnavalul, sunt atâtea argumente puternice menite să convingă, și chiar pe cei mai îndărătnici, că acuma trebuie să-și deslege băerile pungii și să ia de-a rândul prăvăliile, cari d'altfel nu sunt deschise de cât ca să primescă mușterii. Și pentru a-i atrage mai mult, nu ve puteți inchipui ce capital de imaginațiune trebuie să cheltuiască un negustor! Redactarea afișelor, anunțurilor, reclamelor, nu e nimic pe lângă chipul de garnisire a gémurilor dela prăvălie.

Astfel, rochiile cele mai lucioase, se ved, la ferestrele magazinelor d'acest soi de marfă costisitoare, turnate pe svelte manechine, uimitor de grațios spre nenorocirea bărbaților, și, spre ruina lor, sculele cele mai bogate strălucesc cu schipiri fascinătoare în galantarele giuvaergilor. Stofe alese se desfășoră după cleștarele uriașe în trâmbe minunate, formând cute pe cari mâna celui mai măestru sculptor nu le-ar pute modela și resfrângeri de lumină pe cari penelul celui mai măestru pictor nu le-ar pute zugrăvi; ér negustorii de galanterie înștră vederi publice și espun poltei tuturor, felurite articole de gătelă, diferite lucrări de artă, mii de nimicuri din cari nimic nu lipsesce spre a schimba vitrina într'o expoziție universală din cele mai variate și ca fel și ca preț.

***

Enseși librăriile, atât de puțin cercetate în cursul anului, nu rămân mai pe jos. Tote noutățile din tote țările . . . apusului, se găsesc aci: mari, mici, legate, poleite, ilustrate, de tot felul. Te-ai crede, citind titlurile ce strălucesc pe scórțe, chiar în unul din acele mari centre ale mișcării literare din străinătate, și de preferință în mijlocul Parisului; într'atât cărțile străine, și cu deosebire cele franțuzesci, se aștern numeroase și-și desfășoră lucsul și bogăția în vitrinele librarilor noștri.

Dar literatura românească? dar cărțile noastre? . . . De-acestea, ca de ori-ce fabricate naționale, nu trebuie să mai întrebăm, căci și cel mai întreprindător editor ar sălta din umeri. Librăria Socec, care ne-a dat atâtea elegante publicațiuni ale scriitorilor noștri, deconcertată de puținul interes ce inteligența română îl pune în serviciul literațiilor ei, nu ne poate oferi anul acesta mai mult de cât seria de scrieri deja oferite în anii trecuți, din cari cele mai noi sunt: „Fântâna Blandusiei“, „Poesiile lui Eminescu“ și „Conferințele Ateneului“. Frații Ionițiu, tot mai păstrând tradițiunea, au urmat și anul acesta cu tipărirea calendarelor: „pentru toți românii“ și „ilustrat român“, amândouă frumos ilustrate. Haiman, care a avut meritosul curagiu să ne dea odinioară câteva volume originale, astăzi nu s'a mai încumetat să tipărească de cât o ediție și mai elegantă a „Calendarului lumii elegante“ care, inavuțit cu foi albe de fie-care lună, bune spre a-și însemna bărbații de afaceri notițele, ér femeile de inimă impresiunile și amintirile — e indispensabil ori-cui nu vrea să fie rob uitării. Tot așa de elegant e și „Calendarul de cabi-

net“. Acesta însă nu se poate purta în posunar, și nici la sin . . . El e menit a fi acățat de părete séu spriginit pe măsă, ca, ori de câte ori îți vei arunca ochii pe cele doué ispite zugrăvite pe-acea oglindă-albastră de carton, sub chipul celor mai încântătoare ține diavolesci, cum țice Millo, să esclami: „O! de-ar fi însuflețite . . .“ Și 'n adevăr c'atunci ar avé cea mai însuflețită căutare.

***

Netăgăduit, Haiman e un librar de mult gust. Ilustrațiile ce-și alege pentru edițiile lui, sunt destule dovești și „Noua publicațiune ilustrată pentru copii“ nu vine de cât la timp să-mi întărească țisele. Etă o publicație a cărei lipsă eră destul de simțită, cu deosebire de când cea întreprinsă de librăria Socec, care ne a dat atâtea povestiri frumoase ce făceau deliciile copiilor, s'a epuizat.

Importanța publicațiunii de față e atât de vădită, că e de prisos să mai insistăm: numeroasele edițiuni franceze și germăne de acest fel cari abundă cu miile, și multa întrebuițare ce ênșșiși noi Românii facem de ele, în lipsă de altele în limba țării, dovedesc cu prisosință acésta importanță. De aceea sântem siguri că toți vor sei să pretuiască acésta publicație, cu atât mai mult că ea are multe merite. „Basmelor vestite“, din cari au apărut și separat: „Aladin séu lampa ferme-cată“, „Guliver în țera uriașilor“ și „Flautul magic“ care se putea mai nimerit boteză „pe limba românească“ — după cum se exprimă pe adevărat limba românească, Gog: „Fluierul fermeat“, sânt foarte plăcute, ér colecțiunea de „Animale domestice“, foarte interesantă. Ilustrațiunile, tote în culori, sânt lucrare surprindător de plăcut după originalele lui Offerdinger și Leutmann: tiparul e citeț și elegant, ér textul e scris într'o limbă dulce, într'un stil ușor cari, de și poartă eticheta copi-lărească de Gog, totuși destăinuiesc un scriitor experimentat și care nu poate rămâne necunoscut ori-cui ar sei ca să citească printre litere: el e un dascăl de literatură și, deci, un cunoscător în d'ale limbii și stilului.

Editorul ne-anunță că va urmă 'nainte șirul acestei publicațiuni. Îi arătăm aci, cum i-am arătat și prin viu grai, dorința legitimă ce-avem ca broșurile următoare să cuprindă povești scóse din minunat de frumoase basmele noastre romănesci și, pentru acésta, colecțiunea atât de bogată a dlui Ispirescu, culegătorul cel mai domirrit, c'o nesfârșită comoră de negrăită bogăție. Apoi basmele și legendele istorice ale lui Bolintinean, fătulele lui Cichindeal, Alecsandrescu, Sion, ș. a., ar da acestor edițiuni și meritul d'a ne deprinde copiii, încă de mici, cu cunoscința literațiilor noștri.

Material e pré de ajuns, numai alegerea e grea; dar în acésta nu ne indoim de priceperea lui Gog. Astfel, decă o piedecă mai este pentru realizarea acestei idei, care a câștigat pe editor, aceea rămâne la public s'o invingă. Spriginul tuturor trebuie să susțină o întreprindere obștesce folositoare ca acésta, și ne place să credem că se va preferi de o mie de ori publicațiunilor în străine graiuri, cele în limba țării pe care copiii și mai bine o 'nțeleg sugênd'o cu laptele mamei, afară numai, bine înțeles, de cei cari nu sug lapte de român.

Și cu acestea, la cari se mai adaugă 5, adeca cinci, cărți de stihuri: „Poesii“ de Traian Demetrescu, „Versuri“ de Mircea Dimitriad, „Poesii“ de Const. Gh. Hristodorescu (Seria II: Baladele și legendele), „Miosotis“ de Grandea (edițiune nouă) și „Córde sparte“ (?) de G. T. Dj. — despre cari vom vorbi mai târziu — se încheie anul literar 1884.

***

* Un leu, 50 l. fie-care.

În unul din trecutele numere ale „Familiei”, am făcut o descriere a Bucurescilor vechi de pe cîsta Stului Stefan (Cuibu cu barză). Pe acesta cîstă d. d. Socec și Teclu își au instalat într'o zidire monumentală, vastu-le atelier de arte grafice, unicul de acest fel nu numai în Bucuresci, dar, putem dice, în tîtă țera. Proprietarii acestui stabiliment au avut ideia fericită d'a face să se fotografieze privelisea orașului luată din atelier. Și tabloul frumos care 'nfățișeză acêsta prive-lise frumósă, opresce pe toți trecătorii de 'naintea gé-

derile localităților cele mai pitoresci și mai însemnate; și tipuri, costume, grupe luate din viața de oraș și de țera.

Etă negreșit ceea ce ar bine-merită tôte simpatiele publicului turist, amator, artist ori simplu muritor. Unii vor găsi lucruri cari să le deștepte și să le fiseze a-mintirile; alții, cari — arătându-le frumuseța plaiuri-lor nîstre — să le ațite dorul d'a-și cercetă și țera, mai lăsând d'oparte ale străinetați; artiștii vor găsi modele frumoșe, ér cei mai mulți, mulțamită acestor

Vênătore de socio-moime.

mului dela librăria Socec, unde este espus. Cred, d'ací, că ideia formării unui album al Bucurescilor, e una din cele mai frumoșe și, pe cât seiu, librăria Szöllössy lu-créză la intruparea ei. Atelierul din strada Franklin, care espune la Episcopie acele admirabile fotografii destăinuitoare tuturor minunățiilor din castelul *Peșului*, e în strinsă legătură cu acêsta librărie în al cărei galantar se înșiră cea mai bogată colecțiune de vederi atât din Bucuresci, cât și din tîtă țera. Căci nu numai un album al capitalei ar voi să ne ăea d. Szöllössy, ci al țerii întregi, în care să se găsească pe lângă tôte ve-

icóne, vor avé cel mai bun prilej de a-și cunoșce țera făr' a se espune ostenelelor călătoriei.

Am găsit aci, printre fotografiile cele mai însemnate, niște minunate reproducțiuni ale Mănăstirii de Argeș, ale pitorescilor pozițiuni mărețe și selbatice de pe Dimbovița (la Stoenesci) și de pe Jalomița (la schitul Peștera), ale defileului Dimboviciorei ș. a.; apoi o nesfirșită colecțiune de tipuri, costume și grupe de tôte mărimile, tôte esecutate cu cea mai mare acurateță.

Ar fi de dorit ca fotografia d-ei Szöllössy, adoptând pe viitor o uniformitate de o măsură, să însemneze pe

fie-care vedere, tip, costum și grup, localitatea, unde se găsește, spre lămurirea celor ce nu au prilej d'a le cunoaște. Și, mai cu seamă, să se ficeze un preț cât mai modest se va pute, făcându-se o edițiune cât de economică spre a fi la îndemâna tuturor.

După lămuririle căpătate, toate-acestea se vor face. Când un asemenea album va apăre spre mulțămirea tuturor, nu vom lipsi d'a-l însemna atențiunii cetitorilor cari, pân'atunci, își pot procura multe lucruri frumoase dela librăria Szöllössy.*

A. C. Șor.

Ilustrațiunile din nr. prezente.

I.

Nascerea lui Cristos.

Ilustrațiunea acésta, făcută după desemnul lui Gustav Doré, infățișează momentul acela, când păstorii conduși de ângeri au sosit in Vifleim, să salute nascerea lui Cristos, care apoi a devinit Mântuitorul omenimii.

II.

Vênătore de soco-moime.

Soco-moimele se află in interiorul Africeii pe teritoriul locuit de tribul negru Manyema. Ele sémână mai cu sémă cimpanului, care este moimă-om.

Renumitul călător Livingstone le-a descoperit. El a publicat întîia oră și ilustrațiunea acésta, ce infățișează o vênătore asupra lor.

Soco-moima crește un metru nalt, umblă mai des in doue picioare. Fața-i e galbenie, are barbă, frunte apăsată, urechi mari și niște dinți ca câinii.

I. H.

Teatru și musică.

DI V. Alecsandri a cetit mercuria trecută nouă sa piesă: „Ovidiu“ la dl Gr. Cantacuzin, directorul general al Teatrului Național. Sâmbetă ilustrul autor a cetit-o in serata literară dela dl T. Maiorescu. Cei ce au audit-o, ție, că acésta nouă scriere a bardului nostru național va face intocmai așa de mare efect, ca „Fantăna Blandusiei“, care — jucată pentru prima-óră in anul acesta — pân'acuma s'a represintat de 18-ori, totdeuna in presința unui public fôrte numeros. Aflăm tocmai acuma din izvor sigur, că „Ovidiu“ se va represintă pe scena Teatrului Național in țilele prime ale lui mărțișor.

Teatrul Național din Bucuresci. In joia trecută s'a represintat pentru prima oră „Faust“, mare dramă in 6 acte și 14 tablouri de A. D'ennery, tradusă de T. Aslan. Direcțiunea Teatrului n'a cruțat nimic pentru a face ca represintațiunea acestei piese să fie cât se pôte mai splendidă. Intre altele, se vorbesce fôrte mult d'o erupțiune a Vesuvului cu decoruri noi; se ție că numai instalarea vulcanului costă 1200 lei. De asemenea s'au instalat multe mașinerii noi. Sala, scrie „Romănul“, a fost plină. Cel mai mare număr din tabeluri au fost reușite; uităm pe cela care arêtă erupțiunea Vesuvului. In partea dramatică, dna Ar. R. Manolescu, dnii Manolescu și Notara; in cea comică dnii Iulian și Mateescu și alții, au fost bine. Spectacolul s'a sfârșit tocmai la 1 și un sfert. Inceputul e totdeuna greu. Duminecă acésta piesă s'a jucat a doua oră.

Concertul dlui D. Popovici la Bucuresci, in săptămăna trecută, supt patronagiul reginei, a avut un

* Calea Victoriei (piața Teatrului) Bucuresci.

succes bun. Dl Popovici, scrie criticul musical al „Romănului“, c'o voce de *basse chantante* bine timbrată, posede in notele sale de sus o acuitate ce-i permite a se servi d'o nuanță dulce. Inteliginte și dotat de un gust musical sigur, dsa va pute merge departe.

DI I. D. Ionescu, cunoscutul cântăreț din Bucuresci, care a dat și prin orașele nōstre mai multe represintațiuni, in curênd are să sosescă la Iași, spre a face publicului de acolo câteva seri de plăcere.

Reuniunea română de cântări din Sibiiu își va ține al II-lea concert ordinar sâmbetă la 22 dec. 1884 (3 jan. 1885) in sala dela „Musikverein“.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Maj.* Sa a dăruit pentru repararea bisericii gr. c. din Tășnad in Sălagiu 100 fl., pentru zidirea bisericii gr. c. din Bozinta-mică in Sătmăr 100 fl., pentru zidirea bisericii gr. c. din Selesci in Solnoc-Dobăca 200 fl., pentru zidirea turnului bisericii gr. c. din Cetatea-de-baltă 100 fl. și pentru zidirea casei parohiale din Someș-Odorheiu in Sălagiu 100 fl. — *Dl George Barițiu*, decanul presei române, in anul viitor va implini anul al 50-le de când a intrat in viața publică, intîiu ca profesor la Brașov, mai apoi ca redactor și intemeiător al „Gazetei“ și al „Foi“. Âncă un an dsa va mai purtă pēna de publicist, apoi se va retrage. Dorim din inimă să se pôtă bucură încă mult timp de rezultatele activității sale literare; rezultate ce se vêd in tôte părțile! — *Pr. Ssa Ioan Mețian*, episcopul diecesei aradane, a subscris pe numele Alunneului Național din Timișora șese acții de ale institutului de credit român, care se inființază acolo și care va purtă numirea „Timișana“.

Hymen. *Dl Petru Truța*, avocat in Baia-de-Criș și deputat la dieta din Budapesta, s'a logodit cu dșora Ana Bonciu, fiica dlui Dimitrie Bonciu notar public in Arad. — *Dl Aug. Muntean*, avocat in Deș, la 27 dec. s'a cununat cu dșora Ana Albini in Deș, fiind martor dl Vasile Hosszu jude r. cu dna soție Elena n. Lazar.

Academia Română. In cea din urmă ședință publică a Academiei Române din Bucuresci Pr. Ssa episcopul Melchisedec a cetit un memoriu intitulat: „Istoricul mănăstirii Trei Ierarchi din Iași“.

Serbarea Vulcan la Beiuș. Junimea studiōsă din Beiuș a serbat și in anul acesta, la 25 dec. st. n., aniversarea morții episcopului Samuil Vulcan, carele a fundat acel gimnasiu. Serbarea s'a deschis prin dl profesor Vasile Ștefanica, conducătorul Societății de lectură a tinerimei studiōse, carele ținu un discurs ocașional prin care arêtă însemnătatea țilei. Apoi se eșecută următoreă programă: „Latina gintă“ eșecutată de chorus vocal sub conducerea profesorului Ion Butean; „30 august 1878“ poesie de G. Bengescu, declamată de Iulia Moldovan stud. cl. VII; „Adio la Beiuș“, piesă musicală de A. P. Balaș, eșecutată de chorus instrumental; „Tragedie“ piesă de Mendelsohn-Bartholdy, eșec. de chorus vocal; „Die Kindesmörderin“ poesie de Schiller, decl. de Ales. Mihuța stud. cl. VIII; „Tatarul“ eșecutată de chorus vocal; „Un fragment din istoria patriei“ dramatică de A. L. Paul stud. cl. VIII; „Cadril romănesc“ de chorus instrumental; „Az élt szobor“ de Vörösmarty, decl. de Vas. Papp stud. cl. VIII; „Patria“ de chorus vocal; „Frații Jderi“ de Alecsandri, decl. de Romul Vernac, stud. cl. VII; „Polca française“ de chorus instrumental; Căvênt de inchidere, rostit de dl conducător Vas. Ștefanica; „Cântec bătrân“ de chorus vocal; „Luarea Părnei“ de chorus instrumental.

Balul român din Viena se va ține in luna lui februarie, supt protectoratul archiducelui Rainer. Veni-

tul, ca de obicei, este destinat pentru spriginul studenților români din Viena lipsiți de mijloace. Comitetul arangiator s'a constituit astfel: președinte dl dr. med. St. Ciurcu, vice-președinti dnii stud. med. M. Vișneoschi și stud. med. Gr. Țeran; secretari dnii stud. med. I. Papanicol, stud. jur. I. Călinescu și stud. med. Ch. Teohari; controlor dl stud. jur. Mavrocordat. Sântem convinși, că și balul acesta al tinerimei noastre din Viena va reuși esecelent, făcându-ne onore, ca cele din trecut.

Reuniunea femeilor române din Arad a început, precum ni se raportază, a arangia prelegeri publice în folosul fondului ei, care va servi spre înființarea unei școle române de fete. Pân'acuma s'au ținut doue conferințe. Cea dintâiu de dl profesor de teologie Romul Ciorogar, intitulată: „Liberalismul în biserică”, la care a asistat și Il. Sa episcopul Ioan Mețian. A doua a fost conferința dlui Augustin Hamsea, referent bisericesc, „Despre țeranul român. Publicul a început a gustă cu plăcere această formă modernă a întrunirilor culturale. Se înțelege, că cu preferință clasa mai inteligentă le frecventază. La noi damele fac aproape jumătatea publicului ascultător, ceea ce face onore gustului distins al damelor noastre. Ca acestea întruniri să fie mai variate, reuniunea a luat hotărîrea ca pe viitor pe lângă conferință, să se pună în program și câte o piesă executată pe pian, apoi câte o declamațiune, o piesă cântată din gură, citirea cutărui tractat din clasicii noștri etc. Întrunirile se țin duminica la 6 ore s. în sala institutului pedagogic-teologic. Incuragiată de frumosul succes al balului din carnavalul trecut (650 fl. venit curat), reuniunea femeilor va arangia și anul acesta la 5 faur st. n. un bal, pentru care se fac pregătiri mult promițătoare.

Societatea culturală „Progresul” din Arad, după cum ni se scrie, dezvoltă o activitate demnă de recunoștința și spriginirea tuturor omenilor de bine. Și ea va arangia bal, în 10 faur st. n., având de patronă pe dna Livia Vuia. „Progresul” are o misiune mare, care numai prin puteri unite și activitate serioasă, se poate îndeplini. Ea are a adună în sinul seu pe toți cetățenii români industriași, cari espuși nenumăratelor seduceri de către corporațiunile străine, câte sânt pe la oreșe mari, prę curând își perd conștiința naționalității lor. Din toate puterile trebuie să imbrătoșăm asemenea porniri sănătoșe, ca deosebire a industriașilor, când ađi totă lumea caută a-și întări industria proprie.

Reuniunea femeilor române din Iași a dat primul seu bal la 8/20 dec. în sala teatrului. N'a luat parte multă lume, cu toate aceste balul a fost foarte animat. Al doile bal se va da la 2/14 februarie.

Bal în Craiova. Am anunțat că comitetul de binefacere instituit în Craiova pentru a veni în ajutorul săracilor a dat un bal în sera de 28 novembre st. v. Aflăm că s'a încasat 2304 lei, din care s'a cheltuit 598 lei pentru instalarea, încăldirea și luminarea sălei. A rămas dar un beneficiu de 1706 lei, care s'au distribuit săracilor din Craiova de către dómnele din comitet: Elena Angelescu, Maria Brătășan, Ana Calețean, Alexandrina Chițu, Elena Corneti, Maria Dunca, Elena de Marenzeller, Caterina Roșan, Caterina Sachelarie, Elena Vercescu, Ana Zavarof. Dna Theodorini a oferit gratuit sala teatrului.

Școla română de fetițe din Sibiu. Pentru apretierea planurilor de zidire, incurse în urma concursului deschis de Asociațiunea transilvană, comitetul acestei societăți a numit un juriu compus din domnii: Neugebauer inginer superior i. p. M. ss inginerul orașului Sibiu, Riedl maior c. r. în ștrul de geniu, Partenie Cosma, Visarion Romau și Eugen Brote. Pe cât sântem informați, scrie „Tribuna”, juriul șa termină în curând lucrarea sa și comitetul Asociațiunii va veni

în pozițiune de a se pronunță încă în decursul acestei luni asupra planurilor de zidire.

Salonuri bucureșene. Din cronica socială a „Românului” scotem următoarele: Săptemăna trecută a fost foarte variată. Luni, recepțiune ziua la legațiunea Rusiei, dna principesa Durusoff primesc în toate lunile dela 4 la 6 ore. Otelul legațiunii Rusiei e splendid de lucș și de bun gust. Salónele sânt adevărate museuri, unde se întelnesc toate secolele. Tot luni recepțiunii, ciai și maderă la dna Sc. Ferichide, unde defilază tot Bucuresciul cunoscut și elegant. Marți prând mare la dl Teodor Văcărescu și la dna Ferdinand Ghica. Săra viori la Jockey-Club. Mercuri prând la dna Emil Casimir, a cărui casă e un cuib imbrăcat în mătășă și împodobit cu obiecte antice de preț. Prând diplomatic la dl Dimitrie Sturdza, ministru al afacerilor străine. Joi plimbare foarte animată la șosea. Săra nuntă mare la mitropolie, între dra Elena Văcărescu cu dl Mih. Ghica. Catedrala eră plină de lume frumósă și alésă. Mitropolitul incungiuat de inaltul cler a slugit. O ploie de buchete de flori a căđut la „Isaia dântuesce” pe invitați. Felicitările s'au primit acasă la dl Teodor Văcărescu. Tot joi, mare serată cu danț la dna Amira, care posedă un juvaer de casă. Danțul, început nóptea supt lumina stelelor după cer și acelor din salon, s'a terminat supt rađeale aurorei. Vineri o altă serată cu dans s'a dat la d. dr. Măldărescu. La 8 ore, supt rađeale sórelui, după un cotilion din cele mai animate și un supu strălucit s'a spart balul. Sămbetă primire ziua dela 4 la 6 ore la dna Sița Grădiștean. Lume multă și alésă. La dna S. Ferichide adunare. Damele comitetului „Obolului” și cățiva cavaleri. Duminică đi de visită și de preamblare foarte animată la șosea. Mare primire la dna Ana Crețean pentru ziua dumné-ei. Tot Bucuresciul trece printr'acest salon.

Societatea „România Jună” ni-a trimis raportul seu pe anul administrativ dela 1 oct. 1883 până 'n 30 septembrie 1884. Din acesta aflăm că conducerea Societății a fost următoarea: a) Comitetul: În semestrul I. Stud. med. Iuliu T. Mera, president. Stud. med. Pompeiu German vice-president. Stud. jur. Stefan Petroviciu, secretar I. Stud. techn. Aurel Diacon, secretar II. Stud. techn. Aurel Cupșa, cassar. Stud. med. Emanuil Doctor, controlor. Stud. med. Iosif Turcu, bibliotecar. Stud. techn. Nicolau Macșim, econom. În semestrul II. Drd Emiliu Codru Dragușanul, president. Stud. jur. George Dobrin, vice-president. Stud. med. Enea Nicola, secretar I. Stud. med. Victor Roșca, secretar II. Stud. techn. Aurel Cupșa, cassar. Drd med. Andrei P. Monda, controlor. Stud. med. Iosif Turcu, bibliotecar. Stud. jur. Isidor Georgeviciu, econom. b) Comisia literară. În semestrul I. Drd Em. Codru Dragușanul, stud. med. Alexandru Popa, stud. med. Enea Nicola, stud. med. Victor Roșca, stud. med. Valeriu I. Telescu. În semestrul II. Stud. filos. Ilie Gherghel, stud. filos. Alexandru Tuducescu, stud. techn. Aurel Diacon, stud. med. Valeriu Telescu, stud. med. Alexandru Popa. c) Comisia revêđetőre. În semestrul I. Drd med. Gavril Dobrean, stud. techn. Corneliu Roman, stud. jur. Valeriu Petco. În semestrul II. Drd med. Gavril Dobrean, stud. techn. Corneliu Roman, drd jur. Stefan Petroviciu. Din partea generală a raportului vedem, că anul acesta a fost foarte bun pentru societate, căci la fondul disponibil are 2117 fl. 79 cr., la cel neatacabil 7831 fl. 6 cr., ba a creat și un fond de rezervă în suma de 500 fl., cu totul este un plus de 2339 fl. 4 cr. Avereș totală a Societății este 11,788 fl. 85 cr. Are 45 membrii onorari, 20 fondatori, 34 emeritați, 50 ordinari și 3 estraordinari. A ținut 8 ședințe ordinare, 4 estraordinare și una literară. Biblioteca: foi intrate 51; cărți, 1307 opuri în 877 volume și 682 broșure.

Conferințe literare. *La Sibiu* în duminică trecută a ținut prelegere publică dl profesor Dim. Comșa despre „cultura florilor în odaie”. — *La București* în duminică trecută dl Gr. Tocilescu vorbi în sala Ateeneului despre „Dacia supt Romani”. — *La Brașov* în joia trecută a vorbit dl I. C. Panțu despre Anton Pan, ér dșóra Elena Dimitriu a citit o nuvelă de Nicu Gane. — *La Arad* ase. hene se țin conferințe literare; despre acele însă raportarăm mai sus.

Un grozav cutremur de pământ a fost în Andalusia, care a făcut pagube mari în Jaen, Benagarie, Altaneteio, Neria și Malaga; fațada catedralei din Granada s'a așezat în chip neliniștitor; cea mai mare parte a orașului Alhama s'a ruinat; 2000 de oameni au perit; catedrala din Sevilla și Giralda s'au stricat; jumătate din locuitorii din Albamela au perit.

Sciri scurte. „*Resboiul*” din București este oprit să intre în Ungaria, căci ministerul de comunicație i-a refuzat debitul postal pe tot teritoriul coronei Sltui Ștefan. — *O mare fabrică* s'a inaugurat duminică trecută a București, fabrica de efecte militare și cismărie mecanică cu aburi a dlor M. Leon și M. T. Mandrea. — *Cholera* în Franca și Italia s'a stins cu totul, de aceea guvernul austriac a dispus să se sisteze măsurile de control la hotarele imperiului.

Poșta Redacțiunii.

Dnei V. M. in I. Ve mulțămim.
Drei S. Ch. in C. A două se va publică.
Dlui G. B. in K. Nu se pot.
Dlui I. B. in O. Ve mulțămim pentru atențiune, dar vom păstră-o pentru noi.
Dlui V. B. in Bp. În nrul viitor
Dlui A. B. in B. Surprindere plăcută.
Tu — eu. Prosă rimată.
Dlui I. c. d. P. Ve vom scrie epistolă particulară.
Dnei C. D. S. Promisiunea ni-a făcut plăcere.

Călințarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	sl. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminica n. N. D., Evang. dela Mateiu c. 1, v. 5, a inv. 8.					
Duminică	23	4	Dece Mart. in Krit	7 50	4 20
Luni	24	5	Mart. Eugenia	7 49	4 22
Marți	25	6	(†) Nasc. D. Isus Cr.	7 49	4 23
Mercuri	26	7	(†) Sf. Nicodim	7 49	4 25
Joi	27	8	(†) Sf. Ștefan	7 48	4 26
Vineri	28	9	Știi 200,000 d. Nicod.	7 48	4 27
Sâmbetă	29	10	14,000 Prunci ucși	7 47	4 28

La incheierea anului 1884.

Cu numărul viitor „Familia” va incheiă anul al doue-șecile al existenței sale. Timp îndelungat acesta în condițiunile noastre literare. Astăzi „Familia” este una dintre cele mai vechi foi românesci.

Acesta probéză, că foia noastră are deja o esistență sigură; dar totodata arata, ca este de prisos să dezvoltăm mai pe larg programa noastră cu asta ocaziune, când vinim să cerem spriginul publicului și pentru anul următor.

Organ al familiilor române culte din cōce de Carpați, „Familia” va tinde să îndeplinescă din ce în ce mai bine acesta sarcină, oferind lecture la înălțimea literaturii noastre și făcând pe cronicarul mișcărilor noastre culturale.

Pe flamura ce ne va conduce în lucrarea noastră, drept programă putem să scriem un grup mare de scriitori, dintre cari etă câteva nume:

DD: V. Alecsandri, dr. A. P. Alexi, Theodor Alexi, Vinc. Babeș, I. G. Barițiu, Andrei Bârsean, I. Bian, N. A. Bogdan, V. R. Bocușcu, Al. Candiano-Popescu, Teodor Ceonțea, de George Crăinicean, Arone Densușian, Nic. Densușian, Petru Dulfu, Constanța de Ducea-Schian, Marcu Emilian, I. C. Frunză, Spinu Ghiapescu, Petru V. Grigoriu, P. Ispirescu, Simeon Mangunca, S. Fl. Marian, dr. At. M. Marienescu, I. T. Mera, Veronica Micle, dr. Ioan Moga, V. B. Munteșcu, D. O. Olinescu, Virgil Oniț, M. Pompiliu, Matilda Poni, Ioan cav. de Puscariu, Iuliu I. Roșca, Ioan N. Roman, Carol Scrob, dr. Grig. Silași, Gr. Sima a lui Ion, Ioan Slavici, A. C. Șor, Maria Suciu, G. D. Teodorescu, Ilie Trăila, Alesandru Tuducescu, dr. George Vuia, Iosif Vulcan, Duiliu Zamfirescu.

„Familia” va eși și în anul viitor odată pe săptămână, duminica, cu cuprins de 1½—2 cōle, căci la sêrbători mari și la alte ocaziuni estraordinare vom da suplimente.

Prețul de abonament rămâne cel însemnat în fruntea foii. Abonamentele se fac mai ușor și mai eștin prin mandate poștale, în România prin mandate poștale internaționale.

Abonații noștri sânt rugați a-și innoi de timpuriu abonamentele; cei ce în restimp de 10 zile nu ne vor responde prețul de abonament, vor primi dela noi ramburse poștale, căci cu abonamente neplătite regulat nici o foie seriōsă nu se pōte sustinē. Cei ce nu mai vor să fie abonați la foia noastră, sânt rugați a ne înscință prin o cartă de corespondență, sēu să ne înapoieze numărul prim al anului viitor, ca să-i ștergem din registru abonaților.

Favoruri pentru abonați. Abonații noștri își pot comandă la noi următoarele scrieri cu prețuri fōrte reduse: „Ranele Națiunii”, roman în 3 tomuri, de Iosif Vulcan, în loc de 3 fl. cu 1 fl.; „Novele”, de acelaș, în trei tomuri, în loc de 3 fl. cu 1 fl.; „Mirēsă pentru mirēsă”, comedie în 3 acte, de acelaș, în loc de 1 fl. cu 25 cr.; „De unde nu este rentōrcere”, roman de Adrien Gabrielly, tradus de Tit Bud, în loc de 1 fl. cu 25 cr. Tōte aceste scrieri, comandate de odată costă 2 fl.

Asemene se ofere și portretul dlui Ion Brătian, în loc de 1 fl. cu 35 cr.; portretul reginei României în costum național, în edițiune de lucș 50 cr., în edițiune populară 25 cr.

Tot la noi se mai află de vândare următoarele scrieri: „Iara mea”, poeșii de Iosif Vulcan, un volum, 15 cōle, edițiune de lucș, 3 fl., edițiune populară 1 fl.; „Iara Sate” novele și schițe de acelaș, prețul 70 cr.

În administrațiunea noastră se mai află de vândare „Călințarul lui Păcala” pe 1885, prețul 40 cr.

Din scrierile: Slavul Amozului, Poeșii, Panteonul Român, Tânda-Manda, Cavalerii Noptii nu mai avem nici un esempliad.

Colectanții primesc dela 5 esemplare unul, al șesele, gratis.

Redacțiunea.

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.